

nelmi tény az is, hogy a főtanodának ugy elnevezése, mint belszerkezete nem a németektől, mint inkább az angoloktól volt kölcsönözve. «Nagyon valószínű — említi Szücs István — hogy az Oxford egyetemének huzamos ideig tartózkodó Csipkés Komáromi György, Nógrádi Máttyás, Mártonfalvi György s több jeles férfiak, onnan visszatérván, az angol iskolának nemcsak belszerkezetét, hanem azoknak neve iránti előszeretettel is elhozták magukkal s a kollégium név használatát annál inkább elfogadták, mert a kollégium alatt oly házak értendők, melyekben a tanulók szabad szállást és ételmet találnak és felügyelő alatt csaknem zárdai életet élnek.»

S mily atyailag gondoskodott a város a bennlakó tanuló ifjuságról már kezdettől fogva, kitűnik az 1592-ik év január 2-ról kelt jegyzőkönyvi végzésből, mely szerint a malmok hasznai, jövedelmei, bujdosó, eltévelyedett marhák és magvaszakadt jószágok harmadrésze, épen és igazságosan a tanuló diákok hasznára és táplálására rendeltettek. A czéhek évenként meghatározott könyöradományjal járultak a tanuló deákok főtartásához. A kitűnő tehetségű ifjak városi költségen mentek külföldi egyetemekre, például Megyesi Pál részére 1628-ban 200 arany és 100 bíróalmi tallér utalványoztatott, Tornai István részére pedig 200 bíróalmi tallér és 100 forint. Azonban egyesek is segélyezték az alföldi város eme híres kollégiumát s tanuló ifjuságát, így a többek közül Boeckay István a debreczeni harminczadól kétszáz forintot rendelt a tanuló ifjuság részére. Báthory Gábor fejedelem a szepesi termények tizedét, s ezt Bethlen Gábor is megerősíti, meghagyván, hogy a boldogfalvi jobbágynak a szepesi dézsmát a kollégiumban tanuló ifjak fentartására fizessék, sőt a nagylelkű fejedelem a tokaji hegyen levő szőlőből is adományozott e czélra. I. Rákóczy György 1635-ik évben egy intézkedést, hogy egy tanárt folyvást az erdélyi fejedelmek fizessenek. I. Apaffy Mihály a debreczeni iskola szükségleteinek fedezésére évenként kétezer kő-sót rendelt adatai, ezenkívül hegyköz-szentimrei birtokának mindenféle tizedét a debreczeni kollégiumnak adományozta.

Ily nagyszerű pártfogás mellett emelkedett napról-napra hirben s tekintélyben a debreczeni kollégium s mikor a pápai és sárospataki főiskola elpusztult, seregestől tödült oda az ifjuság, annyival is inkább, mert nagynevű tudósok, mint pl. Maróthi György, Mártonfalvi tartottak ez iskolában előadást. Géresy Kálmán a kollégium történetének ismertetésében említi, hogy az alapítók szakadatlan sorban nőnek. 1760-tól 1835-ig több mint 74 alapító gazdagitá a tanintézet pénzerejét s ily nagy mérvben halad az azóta is. A pénztöke 1745-ben alig tízezer rhénes forintot tett, 1788-ban százezer forintra nőtt, azóta tízszer annyivá lett, nem is említve a kollégiumnak ingatlanait.

Az épület századok folyamán egyre ifjult, egyre szépült. Az első épület 1564-ben teljesen leégvén, 1662-től 1668-ig négyszögletűvé épített föl. 1802-ben, midőn a homlokoldalt ismét tűz pusztította el, a magyarországi helvét hitvallásnak adakozásából egy pompás, magas épület emeltetett helyébe, mely 1816-ban lett befejezve. Ez a homlokoldal áll fenn maigian is. A kétszáz évesnél is régebbi kollégium, északi, nyugati és keleti része díszes négyszögre a hetvenes években egészítették ki, ugy, hogy most a homlokoldallal teljesen egyarányos és igazi monumentális épület. Az építkezés 160,000 frtnál jóval többbe került. S ez nagyobbára az egyes egyházmegyék, magánosok áldozatkészségéből gyűlt be, maga a város egy millió ötszáz ezer téglát ajándékozott az építkezéshez. A mult

tanévben bennlakást nyert 273 tanuló; jó és olcsó élelmezésben pedig többen részesültek. Meglepően szép a kollégium s nagy templom közötti szabad tér, mióta az esinos kertté van átalakítva.

Kár, igazán nagy kár, hogy Debreczennek eme gyöngyét a «nagy templom» egészen elfedezi, s a főtérrel nem látható; meg kell kerülni a templomot, hogy a kollégium épületét láthassuk. A templom szebb helyen nem feküdhethet. Mintegy kétfelé választja a várost, s egyszerűen méltóságos homlokzatával néz végig a piac-utczán. E templom nem valami régi épület. Az öreg templom 1802-ben égett le s a helyébe építették Péchy Mihály mérnök-kari őrnagy terve szerint. Az eredeti tervtől azonban nagy eltérés történt, mert a két torony közé tervezett kupola elmaradt. Az eredetileg palakkal fedett tető csak később nyert rézfedelet. Érdekesebb történelmileg a templom alapjába s a torony két gombjába helyzetett emlékiratok. Ezekből tudjuk, hogy a mostani nagy templom helyén a reformáció előtt szintén állott egy templom, mely sz. András templomának nevezetett. Hogy az mikor épült? nem tudni, de az már bizonyos, hogy a XII. században egyszer leégett. 1562-ben lett ez a reformátusok tulajdonává. 1564-ben újra leégett s hatvan éven keresztül csak puszta fala állott, mignem Bethlen Gábor erdélyi fejedelem két év alatt újra fölépítette. 1802-ben csaknem a fél város leégvén, a templom s a kollégium is hamuvá lett.

Meg kell emlékeznünk a híres Rákóczy-harangról is. I. Rákóczy György a rakamazi hadjárat alkalmával elfoglalt ágyukból öntetett 1636-ban azon ötven mázsás harangot, mely 1637. július 3-án a fejedelem költségén Gyula-Fehérvárról elhozattán, egy ujonan épült czinterebbe helyzetetett el. 1642-ben e haragnak állandó helyiségeül a «Vörös torony» építették. E meszeletlen téglából rakott s különálló toronyban függött a Rákóczy-harang 1802-ig. Azután mintegy 15 évig a templom előtti zömök deszkáépületben; mostan az új «nagy templom» nyugati tornyában hirdeti bus, mely hangjával Rákóczy dicsőségét.

A nagy templom falainak magassága tíz öl, a két torony kőrákásának magassága husz öl. A toronygomb magassága egy öl, szélessége 4 láb, 9 hüvelyk, bősége hetven köbláb. A gomb fölött felnyúló örvás a csillag sugarával együtt két öl és két láb.

E templomban hirdettetett ki 1849. április 14-én a «függetlenségi nyilatkozat»; míg a nemzetgyűlés a kollégium imatermében tartotta gyűléseit, egyéb épületei pedig bankjegyek nyomdahelyiségei gyanánt szolgáltak.

Nem lesz érdektelen fölemlitenünk, hogy 1849. aug. 3-án az orosz főhad parancsnokság kiküldöttei a templom minden zegét-zugát felkutatták, hogy vajjon nincsenek-e valahol a karok deszkázata vagy a padlózat alá fegyverek elrejtve. Követelték a templom sirboltjának kulcsát is; mire Márton József agg lelkész méltóságos nyugalommal válaszolta: «a hol kriptá nincsen, ott kriptakulcs sincsen.»

E nagy templomnak csak azon egy hátránya van, hogy még egy oly hatalmasan dörgő szónoknak hangja is, mint a minő a megboldogult Révész Imre volt, egy kissé távolabbról alig hallható.

Nem zárhatjuk be ismertetésünket a nélkül, hogy a város egyik legszebb és legnemesebb alapítványáról említsük ne tegyünk. Az ingyen iskolázatás nagyszerű elvét Debreczen is valószínű. E czélra egy ezer hold első osztályu legjobb minőségű földet adományozott. Aztán 1876-ban ehhez még 140,000 frtnyi alapítványt tödött, hogy az ezután felállítandó iskolák —

felekezeti különbség nélkül — ennek kamataiból építtessenek föl. De még ez az áldozat sem volt elég. A jótéteményben nem restül meg, mert legújabbban az összes hitfelekezetek iskolái szükségleteinek fedezésére évenként 15,000 forintot adományoz, mely összeg 250,000 frt tökélet képvisel. Budapesten kívül nincs egy város sem országunkban, mely a közköztetés oltárára többel járulna. Kiss József tanfelügyelő szépen jellemzi Debreczen, mikor évi jelentésében ezt írja: «A magyarországi kálvinizmus főfészkeben a különböző hitfelekezetek valóságos testvérekül tekintik és segítik is egymást s ez által fényes és követéreméltő példát ad e város a haza többi testvérvárosainak s a hitfelekezeteknek is... Debreczen a haza boldogságát mozdítja elő, hasznos és fontos szolgálatakat tesz a jelenlegi és jövő Magyarország számára.» A ki mindezekről bővebb felvilágosítást akar nyerni, olvassa el Debreczen város most megjelent egyetemes leírását s meggyőződik a felől, hogy e város hű maradt multjához s a czimerében ragyogó nap most is fényesen árasztja szét jótékony sugarait.

KÖNYVES TÓTH KÁLMÁN.

HARMATCSEPPEK.

I.

Még sincs vége, és nem is lesz,
Foly a szemkötődi egyre
Lány mosolya, nap sugára
Új vidulást hoz szívemre.

Pedig én már rég letéptem
Fátyolát a valóságnak;
De mikor a nap oly fényes!
S szép szeme van a leánynak!

II.

És a dal! — bár a valónak
Ez is csak egy kijátszása —
Varázsával elcsitít még
S bajaimat sirba ássa.

S bár a remény elhagyott rég,
Ujjaim a húrba kapnak,
S zengnek a foltámadásról,
S fenségeről a viharok! —

III.

Tudom is én, isten tudja,
E léthez mi köt egy engem;
Szerepemet rég lejátsztam:
Hittem, láttam és szerettem.

Álmaim rég füstbe mentek,
A vágyak magamra hagytak,
S örülök egy kis virágnak,
Örülök a virradatnak.

IV.

Igen, oly jól esik élnem,
S talán nem is halok én meg;
Fentartnak — mint napsugárt a
Drágakövek — az emlékek.

Másként úgyis rég meghaltam,
Nem vagyok ki voltam régen,
S mégis élek s fogok élni
A daloknak emlékében.

POLITIKAI KÉMEK.

Korrajz a közelmult időkől.

(Folytatás.)

Mig Lombard-Venezét birta, Ausztriának volt Európában a legtevékenyebb politikai rendőrsége, nagy szüksége is volt rá a ravasz és ármányos olaszok miatt; de ma már ebben is

felülmulta Németország. Bismarck herceg kitűnően tudja alkalmazni a spitzlik egy sajátos fajtaját, melyet a németek «férgek»-nek neveztek el; ezek álforradalmárok s vagy a radikális lapok válaszfőnökségére frakodnak, vagy a szociálisták választásbizottságaiban játszanak vezérszerepet. Egnémely német szociálista lapban nyilvánított szörnű véleményeknél biztosra vehetjük, hogy ezeket a gyújtogató cikkeket csak «férgek» és azért írták, hogy annál gyűlöltebbé tegyék a radikális pártot. A férgek oly ügyesen el tudják palástolni játékukat, hogy cikkeikért sokszor még börtönbe is csukatták magokat s mint a nép ügyének mártírjai, nagy népszerűsége tesznek szert; ebből aztán az következtethetjük, hogy szép fizetést kell huzniok a «fereg-alap»-ból, mert senkinek sem volna kedve huzamosabb időre bezáratni magát egy német erődbe egy darab száraz kenyérré.

Ez előtt három-négy évvel Denecke nevű egyén «Das Hackmesser» (Az aprító kés) című lapot adott ki Berlinben. A lap ügyesen volt szerkesztve s rövid időn a kiadó hatalmas táborokat toborzott maga körül diákokból, fiatal doktorokból és ügyvédekéből. Ezek az ifjak határtalan bizalommal voltak Denecke iránt, köztölték vele vágyaikait, terveiket s ingyen dolgoztak a lapjába. Történt azonban, hogy a «Hackmesser»-ben megjelent lázító cikkekkért beperelték a kiadót s a szerkesztőség egyik-másik tagjával együtt elítélték hat hónapi börtönre és tetemes bírságra, melyet a sörházakban aláírások útján gyűlt összeggel fizettek ki, mivel a kiadó — köztudomás szerint — földhöz ragadt szegény volt. Denecke fogsága alatt a lap szűnelt, de büntetését kiállta, ismét folytatta a szerkesztést és csakhamar ismét elítélték, még pedig az alkalommal egész évre. Denecke elzáratása után néhány héttel, a szerkesztőség egyik volt tagja, a ki Párisba utazott volt szerencsét próbálni, a szociálista mártírt csinos öltözetben, szivarozva egy kávéház előtt látta ülni. Nagyon meglepetve megszólította ezt az embert, de Denecke tette magát, hogy nem ismeri s azt mondta, hogy hihetőleg tévedés van a dologban, mert őt Engelrachtnak hívják, minék bizonyosságul fölmutatta a névjegyet is. Az ifju bocsánatot kért s tovább állt, de nem tudta legyőzni kétkedését. A berlini Deneckének igaz, hogy öltözéke kopott és szakálla bizonyos volt, míg a párisi Engelrachtnak volt borotválkozva és szemüveget viselt; de Denecke arezának oly sajátos kifejezése volt, a melyet egy könnyen el nem felelt az ember. Fiaatalunk megkísérelte kiphatolni e titokzatos egyén szálását; de nem sikerült, mert Engelrachtnak észrevevén, hogy szemmel tartják, fölkapaszkodott egy omnibuszra, a másik pedig nem tartotta tanácsosnak ide is utána menni. Az ifju megírta berlini barátainak, hogy mit látott; de ezek azt válaszolták, kétségkívül tévedett, mert Deneckét barátai nem régiben meglátogatták börtönében s bizonyosan tudják, hogy jól el van zárva. A rejtély megfejtése csak néhány hónap múlva következett be, mikor Denecke fogságát kiülve, ismét megjelent berlini szociálista pajtásai között; el volt betegeskedve s kijelentette, hogy kíváncsi Amerikába, mert egy újabb fogságot nem bírna kiállani, s pedig ha ismét tollat fogna, minden bizonynyal ismét elzárának. De Amerika helyett Denecke kívándorolt az élők sorából; halála után jöttek rá, hogy a tettetett szegény voltaképp dusszagdag volt. Ehhez a vagyonhoz nem juthatott tisztességes uton, mert ez esetben nem lett volna oka miért tettenni magát földhöz ragadt szegénynek s fizettetni a reárott pénzberséget nálánál sokkal szegényebbekkel. Ehhez járult még több kiszivárgott oly tény, melyek-

ből komolyan lehetett gyanítani, hogy Denecke amolyan «fereg»-féle volt, a ki soha sem ülte ki egészen a fogságot, hanem a kormány titokban ki-kibocsátgatta s titkos rendőri minőségben elküldte Franciaországba, de koronkint vissza kellett mennie a börtönbe, hogy megmutassa magát barátainak, a kik előre meghatározott napokon szokták volt meglátogatni. Bebizonyult, hogy Denecke és Engelrachtnak azon egy személy, mert Denecke pénzének egy része az Engelrachtnak nevére volt elhelyezve.

A francia postahivatal fekete szobájának (cabinet noir) a második császárság alatt sok dolgot adott a köztársasági párt főnökeihez és az orleanista kitűnőségekhez czimzett levelek fölbontása. 1860-ban Remusat, előkelő orleanista Mária Amália királyné és az orleani hercegek látogatására Angliába utazott s hetenként több ízben levelet írt Franciaországban maradt nejehez. Remusat csak a császárság bukása után, mikor a Tuillériákban talált iratokat közzétették, 1870-ben tudta meg, hogy nejehez írott leveleit a fekete szobában rendszeren felbontották, lemásolták és a császár rendelkezésére bocsátották. Remusat 1872-ben a Thiers kormányban külügyminiszter lett, s rövid idővel azután képviselőjelöltként lépett fel Párisban, szemben Barodet-vel, a köztársasági szélső párt jelöltjével. E küzdelem folyamában, melyben Remusat vereséget szenvedett, a pártoskodás nagy hullámokat vetett, és a minisztert legdühösebben ostromló egyik lap, oly tényeket közölt az orleani házzal való viszonyáról, a melyekről a gróf tisztán tudta, hogy csak neki, nejeének, az orleani hercegeknek és azoknak lehetett tudomásuk, a kik az ő londoni leveleit olvasták a fekete szobában. E levelek egyikében egy adomát írt meg, a melyet nejeen kívül soha senkivel sem közölt. Ezért hát Remusat érintkezésbe tette magát Regnaulttal, a rendőr-főnökkel, arra kérte, járjon végére, vajjon az, a ki abban a vörös köztársasági lapban oly dühösen megtámadta, nem volt-e alkalmazva a postánál a titkos szolgálati szakban? A rendőr-főnök kutatásai kiderítették, nemcsak azt, hogy ez az egyén a császárság alatt fizetett kém volt, hanem azt is, hogy hihetőleg jelenben is bonapartista ügynök és a vörös lapot, melybe írogat, a császári ház fizeti, hogy a köztársaság álcája alatt gyengítse a Thiers-kormányt. E bizonyítékokkal fölfegyverkezve Remusat elbeszélte az egészet egy az ő pártjához tartozó hírlapíróknak, a ki természetesen nem késett lelelezni az álköztársaságit. Ez a történet néhány napig nagy zajt ütött; a lelelezott kém haszntalan próbálta tisztára mosni magát; sokat lármázott, párbajt akart vívni, követelte, hogy becsületbíróság üljön össze s nyomozza ki az ügy állását; hanem utóvégre is félre kellett vonulnia a hírlapíróadalomtól, azután rövid időn megbukott az a lap is, a melynek dolgozó társa volt.

(Vége következik.)

VILLA GIUSEPPE.

József főherceg, mint olvasóink tudják, az idén a magyar tengerpart nyhe éghajlata alatt töltötte a telet. Báró Vranycsán Simon fiemei villáját vásárolta meg s átalakította azt amames izlésben, mely neki oly kiváló mértékben sajátja s január végén oda költözött egész családjával.

A kis kastély szükecske ugyan, ha más nagy urak palotáival mérjük össze; de a főherceg jól találta magát benne s a hol esin és izléses környezeti, a hol a természet szépségei oly pazar gazdagságban találhatók, mint itt, s a hol családi köre is vele lehet, — a mi főhercegünk hamar megtalálja a maga kedves otthonát, föl-

téve, hogy az annak az országnak van a területén, melyet annyi szeretettel és igazsággal mond a maga hazájának.

A villa néhány év előtt Fiume lelkes polgármestere volt, ki semmi költséget nem kímélt, hogy a természetlen sziklatalajon, melyen az épület áll, gyönyörű parkot teremtesen, s azt a világ minden részeiből együvé hordott ritka tülelű fákkal, fenyvekkel, ciprusokkal, libanoni czédrusokkal, babérligetekkel, pálmákkal, óriási yuccákkal, fanagyságuvá nőtt kaméliatövekkel, mirtusokkal, álókkal és rozmarinokkal ültesse be, hogy egy hely már akkor is egész kis paradicsom vala, mielőtt a főherceg átvéte.

Elképzelhetni, mivé lett azután, mikor az ország egyik legszenvedélyesebb s ahhoz leginkább értő kertészének, József főhercegnek jutott a kezébe. Hisz ismerjük, mit tudott teremteni Alesuthból s a Margitszigetből. S már most gondoljuk meg, hogy a mi Alesuthon s a Margitszigeten csak üvegházban sikerül, az itt a szabadban is megél, sőt diszlik és buján tenyész. A margitszigeti szöke Dunát, az alesuthi tavat pótolja az Adria az ő változatos tükrével, mely szélesendben és viharban, apálykor és áradáskor más-más képet mutat. A levegő enyhébb, de a levegőben van valami, a mi ugyanaz Alesuthon, a Margitszigeten és Fiumében: a törhetetlen, hű szeretet a hazához. Aligha csalódunk, ha fölteszszük, hogy a főherceget ide vonzani a természeti szépségeken, a kellemes éghajlaton kívül nagy része volt a levegő e közös tulajdonának is.

A kert egyes részei terras-alakulag emelkednek egymás fölé. Az egész terület valamivel több hat holdnál s ebből csak két hold van még parkká alakítva. Van még hát tere elég a főherceg kertési alkotásainak. S nincs is benne kétség, hogy a «Villa Giuseppe», a mint most már nevezik, egyik legszebb pontja lesz a magyar tengerpartnak.

Mohlepte vén falazat, melynek helyét görög hérosz, épületét római harcosz, romját Napoleon látta, a jelen castello fala, — írja a «Fiume». — Olasz jellegű városrészt, tágas, lejtős tér környezeti a díszes parkot, honnan elragadó letekintés nyílik a magyar Adria gyönyörűre. A vasrácson kapun belül a bejáratnál takaros kis ház fehérik. Földi János bácsi portája ez, a fenséges ur kapusáé, a ki már huszonnégy éve, hogy urat szolgálja.

A park főútján végig tekintve, háttérben sűrű falombok sötétzöld levelei árnyas homályba burkolnak egy kis tere; az ut fejenél ott diszlik a cedrus atlantica; tovább haladva a szebbnél szebb növényzet sötét zöldjében szabadon nyíló virágok ágyai terülnek. Az ut mellett fehér vaskeretű ágyban a Rosa Petii Nini mosolyog virágaival télidőn is, följé komoly méltósággal hajol egy magnolia grandiflora, mintha oltalmazni akarná az illatos bimbót, mely könnyelműen készül kitárni kebelét a napsugár csábító csökjára. Minden lépten szebb és szebb virág- és eszercsoportok üdvözölnek; itt babérfák, czédrusok által környezetű tereken az Agave Americana egy-egy óriási példány, amott pálmaligetűl körül fogva a Chamareaeps excelsa hatalmas leveleivel.

A lakóház oldalbejáratához szabadon álló lépcsőzet vezet, tövében szökőkutas medencével, mely fölött a természetes sziklák ritkás repkény fonja be, keverve az opuciák zöldhús leveleivel. A lépcsőzet két oldalát is dúsnövényzet szegélyzi, közepén a laurus nobilis árnyai alól lomha kö-sphynx vigyorog.

A lépcső az oldalajtóhoz vezet, ezikornyás pléhverandával, tövében egyik oldalon az élvezhető gyümölcsöket termő hatalmas pinus pinea terjeszti ki lombos ágait s a raphiolepis india pompázik egész éven át husszínú virágaival. Az ide s tova kanyarodó mellékutakon viruló ligetek sorakoznak. Örökzöld tölgyfák, babérlombok sorai között a pompás camelia japónica bimbója rózsaszínű szirmokat rejt, mellette az aglia india egy szép példány diszlik; másutt üveg-

VILLA GIUSEPPE. — JÓZSEF FŐHERCEG KASTÉLYA FIUMÉBAN.

házban dédelgetik, itt az Isten szabad ege alatt játszva is fölnekedik.

A park lejtős oldalán haladva, annak legmagasabb pontjára jutunk. A természet is „Befveder”-re alkotta. E helyről az egész Quarnerót uralja szemünk. Közvetlen alattunk Fiume házfedelei alkotják a legbizarrabb képet, melynek kerete a fiemei kikötő. Az égnek nyúló árcoz-erdők között egy-egy mozgó alak tűnik sze-

münkbe, az árcozóköteleken kuszó tengerészek ezek, kik hosszú utjokra készítik elé járművüket. Azontul a quarnerói öböl terül el. Középe táján hatalmas vitorlás hajó vesztegel tétlenül a szélcsend miatt, míg az apró bárkasereg evezők segítségével szeli a tükörsima Adriát. A messze távolban Cherso szigete sötétlik. Jobbra tekintve a hatalmas Monte Maggiore lejtőjén lakházak fehérlelenek, míg tövénél Abbazia és Lov-

rana olajerdői árnyékolják sötétre a pompás panorámát. Balra mögöttük a tersattói magaslat, a Nugent-féle várkastély romjaival, s a csudatevő Madonna templomával. A háttér távolából a horvát hegységek hófedte magaslatai csillognak, ellentétben az alattuk elterülő tavaszi képpel.

Baberfák árnyai között haladunk lefelé. A kanyarodó sziklaútak, melyeket Gillyén kapitány Cherso szigetéről hozott fővénnyel ta-

EGYIPTOMI KÉPEK. — SZÁNTÁS ALSÓ-EGYIPTOMBAN.

A DEBRECZENI NAGY TEMPLOM ÉS A PIACZSOR EGY RÉSZE. Gondy és Egy fényképe után rajzolta Dörre Tivadar.

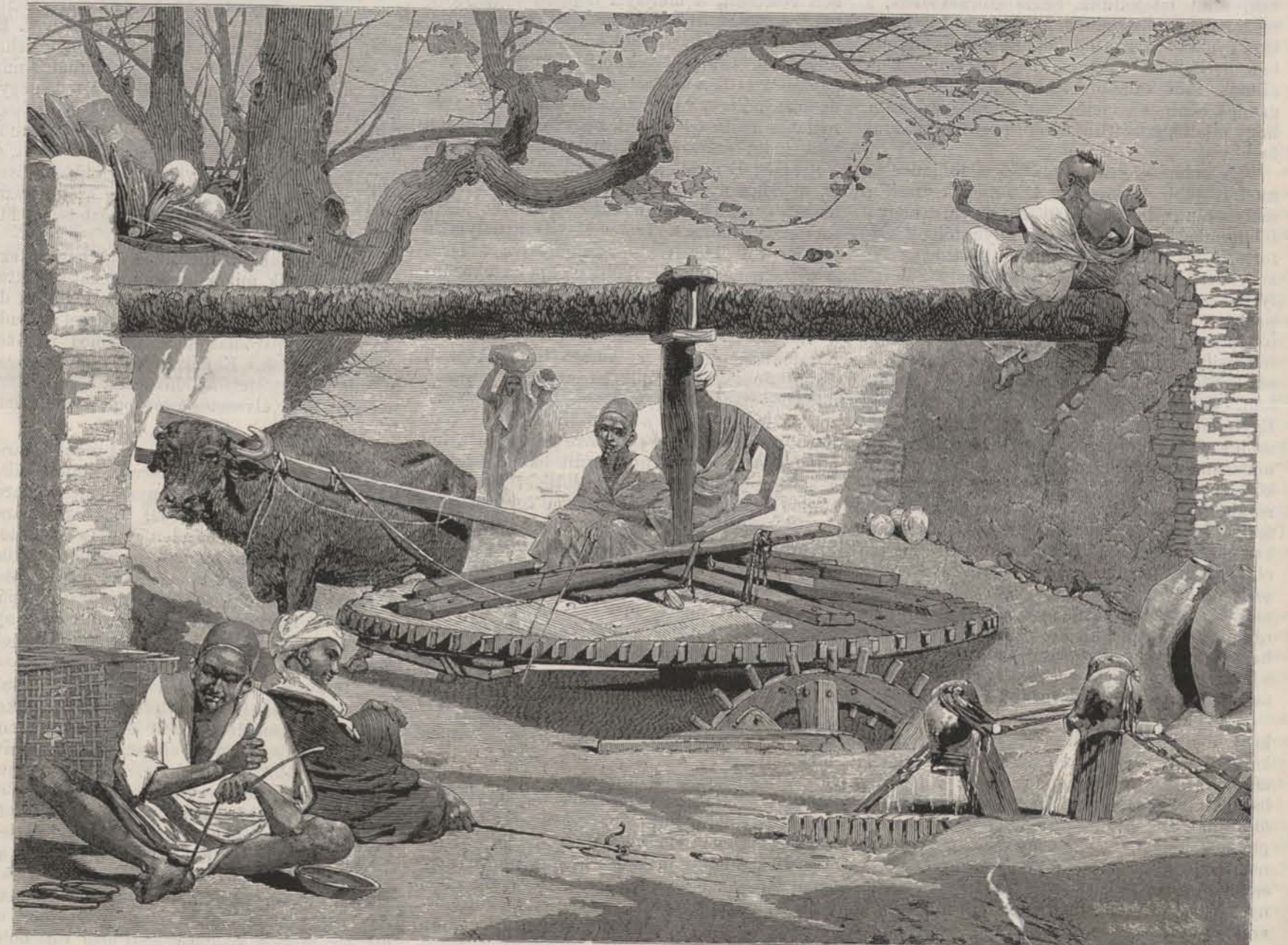
karított ki, lépten-nyomon egy-egy paradicsomi képet varázsolnak szemünk elé.

Egy pillanatra megállapodunk; csinosan faragott mellszobrot pillantunk meg, talapzatán *Blanca Capello* név olvasható. Elettelen alakjában is van valami megnyerő.

A szoborral szemben keskeny lépcsőzet vezet a kertészlak felé, melyen a két oldalfalazatot díszítő márványtáblák kötik le figyelmün-

ket. Az egyik művészi becsü relief-vésés töredékesége dacára sem szenved kétséget, hogy Diana vadászatát ábrázoló műnek részlete. Az emberi és állati alakok tökéletessége művész vésőjére vallanak. A szomszéd szigetektől került ide, alkalmasint Osseréből, mely oly gazdag lelhelye a római műkincseknek. A szemben álló falazatba illesztett vésés sokkal tökéletesebb alkotás, s az alakok körül, és ezek domborodá-

sain' észrevehető vésőnyomok azonban inkább egy befejezetlen szobrászati munkára vallanak. A tábla hasonlóképp töredékes vadászati képet tüntet föl. Az egyik lépcsőfalazat előrszébe kő-tábla van illesztve, kétségkívül kisebb római sarkophag maradványa. Nem kevesebb érdekes a falazat felső részére helyezett öt darab római cserépedény. Füllet ellátott töleseralaku nyílásukat a kidudorodó hengerded rész

EGYIPTOMI KÉPEK. — ÖNTÖZŐGÉP (SÁKIJÉ) KÖZÉP-EGYIPTOMBAN.

követi, mely végén keskeny zárt csücsökbe végződik.

Sűrűn beárnyékolt s Passiflora cerulea és ficus stipulata repkényeivel átszőtt utak vezetnek a főhercegi épület homlokzata elé. A bejáratot két oldalt kaktuszok díszítik, míg a bejárat fölött oszlopzatos erkély dől ki, honnét a Tersattóra, a martinschizai heggyek felé, s a canale di S. Giorgia nyílik a legfelsőesőbb kilátás. Az egyszerű ajtó a csinosan kitakarított lépcsőházba vezet, balról a kiváló izléssel berendezett étterembe jutunk, faragványos nehéz butorzata az asztalos ipar remeke, a parketpadlót drága szőnyegekkel borított mozaik helyettesíti; az ebédlő függönyei pedig a magyar szővények ipar remekei, s valahonnan a Bánságból kerültek ide. — Az emeletes épületet a kocsiszínekől és istálló helyiségektől lombos ligetek választják el.

Itt, e kies tuszkulumban töltötte a főherceg az elmúlt telet, élve virágainak és gyermekeinek. A kis főhercegek és főhercegnők itt folytatták tanulmányaikat, részben a tengerészeti akadémia jeles tanárainak vezetése alatt. A rajzban, a főhercegi család e kedvenc művészetében, Horacek százados volt az oktató, míg a hittan és a nyelvek tanítását ezuttal is Holdházy apát, a főhercegi fiainak nevelője, vezette. A parkot és virágültetvényeit, valamint a gazdag üvegházat is Trummer Kajetan vezette, a legjelesebb műker észak egyike.

A FÖLDMIVELÉS EGYIPTOMBAN.

Egyiptom földjének már az ősidőkben nagy híre volt rendkívüli termékenységeről s e híret ma sem vesztette el. A Nilus áradásai által rendkívül gazdag iszappal bevont részek a különben egyéb vidékein egészen kopár országban rendkívül buja termett nyújtanak; a téli zöld löhere, melyet itt igen nagy mennyiségben termesztenek, továbbá a sok hüvelyes vetemény, cukornád és gyapot a Nilus iszapja által borított vidékek igen kellemes képet kölcsönöz. De a szántóföldnek egészen más jellege van, mint mi nálunk. Színe sűrűsárga, a csokoládéhoz hasonló s felületét a forró nap igen gyakran megfagyatja, míg nedves állapotban oly lágy és ruganyos, hogy az emberek és állatok, mint valami mocsári degetben, megragadnak benne s e mellett oly finom szerkezetű, hogy ujjaink között lisztalaku port alkothatunk belőle.

A szántás-vetés s általában a földművelési mód is több tekintetben különbözik attól, a mely nálunk van divatban. Ne higyük, hogy a földmunka Egyiptomban a könnyű dolgok közé tartozik. A Nilus iszapja még a hatalmas folyó közvetlen szomszédságában levő magasabb helyekre sem ér föl; az ár leülepedése után pedig a különben megázott szántóföldeket is folytonosan kell öntözni, csatornáknál által felrészíteni, mivel eső-egyész nyáron át nem esik, sőt Közép- és Felső-Egyiptomban még tél időn sem. Öntöző gépeket és csatornákat tehát egész Egyiptomban szelére találunk. Legnevezetesebb ezek közt a *sakije*, melyet képünkben bemutatunk s mely lényegileg a magyar főváros közelében levő bulgár vizemelő keresek malomhoz hasonlít. Egy vízszintes fekvő kerék, melyet körben taposó állat forgat, föl s alá járó korszókat mozgat. A kerék nyirkosága messze elhullatja a szelét, a melyet a vízemelő készülék, mely rendszeren széles lombozatu fűgefák vagy más akáczfák árnyékában van elhelyezve, az egyiptomi tájképek kiegészítő részét képezi. Sok helyütt azonban már gőszivattyú is van, mely a fölhúzott vizet egyforma szabályos mozgatással osztja szét az apró csatornába és árkokba.

Maga az eke, a földmives fősegédszöke, kevésbé tökéletes. Mondják, hogy a fáraók korából rajzköves fonmaradt ekek csaknem mindenben uszanakozó voltak, mint a jelenleg használtak. Bivaly, teve, ló és számár felváltva fordulnak elő, mint szántó állatok. A megérett gabonát nem kaszával vagy épen gappel, hanem sarlóval vágják le, tehát igen fáradságosan és folytonosan meghajolva, a mi a forró napfényen igen nehéz munka. Énneként többször is aratnak s a levágott búzát a keleten általában szokásos nyomtató szekér által török szét, melyet a rajta húzó kocsisal különböző állatok

folytonosan körben forgatnak, míg a gabna szárai pozdorjává zúzódnak. A kinyomtatott búzát a szalmától egyszerűen úgy különítik el, hogy fölvetik a levegőbe, s a szel a szalmatörmeleket messze elfújja. Az eljárás hasonló a mi lapátolásunkhoz, szellőztetésünkhöz.

A legtermékenyebb vidék tudvaleg az ugynevezett Delta, ama háromszög, mely Kairótól a tengerpartig terjed s mintegy 160 angol mérföld hosszú mind három oldalán, tehát oly nagy terület, mint Belgium és Hollandia együttvéve. E helyen évenként három aratás is van, bár maga az áradás júliustól októberig tart. Csak magából a búzából e helyről évenként egy mil ió mérőt visznek ki Európába, melynek értéke közel 20 millió forint. Cukor, gyapot és más termények szintén nagy mennyiségben fordulnak elő.

A MAGYAR SZINÉSZET VISZONYAI EZELETT FÉLSZÁZADDAL.

HORVÁTH GYÖRGY agg színész elbeszélése után közli EGERVÁRI P. ÖDÖN.

VI.

Benza vidéki szereplése. Czelesztin. Bács Károly vándortársulata Erdélyben. Feleki Miklós mint színigazgató. Telepi vendégszereplése Nagy-Enyeden.

Az 1839. évi marosvásárhelyi színi évszak befejeztével a társulatelölkelőbb tagjai Veres-Kovács József igazgatása alatt Zalatnára, onnan pedig Abrudbányára költöztek, ugymint: Mátéfi és neje, Horváth és neje, Szőke, Földvári és neje, Bohári András, stb. Gyula-Fehérvárról érkezett hozzájuk Benza (később a nemzeti színház tagja, a szép hangú, kitűnő buffo), a ki oly szándékkal indult, hogy nagy körutat tegyen, hangját s szép tehetségét több városban megismertesse s egyszersmind pénzt szerezzen. Eleinte csak fölvonások között lépett föl, egy-egy dal énekelve, de így is annyira elbűvölte a közönséget erőteljes szép csengő hangjával, hogy mindannyiszor nagy jóvelmet csinált, valahányszor a neve csak a színlapon állott; minék folytán felhagyott a körutazási szándékkal, és a társulatnál maradt, annál is inkább, mert oly nagy fizetésben részesült, a melylyel teljesen melegeledhetett. Benza, mint a társulat rendes tagja, többre nem csak fölvonások között dalolt, hanem szerepet is vállalt, melyek közül a Lumpáczius Vagabundusz-ban a susztert oly remekül játszta, dacára annak, vagy tán épen azért, hogy igen németes kiejtéssel beszélt, hogy a közönség azt sem tudta már, miként nyilvánítsa tetszését. Volt még Benzának ezenkívül más jó szerepe is, a «Harisnyakötő és takács» és a «Ligeti kastély» című darabokban igen sok alakú szerepe, valamint a «Ludas Matyi», a mely nála jól be volt tanulva, s valahányszor e force szerepeiben föllépett, mindig elragadta a közönséget.

Abrudbányáról Szászvárosra mentek, a hol az akkor közkedvességben álló, bohózatokban éneklő s kitűnő szép külsejű Szákfi József, valamint az országos hírnevű nagy hős-színész, Czelesztin is a társulathoz érkezett, a ki egy este a «Haramiak»-ban Moor Károlyt és Ferenczet egyszerre játszta, s e két ellentétes szerepben mindenütt babért aratott, a közönséget bámulatra ragadta. (Ehhez hasonlót Egressy Gábor is tett nem egyszer.)

A művelt szászvárosi közönség nagyon is tudta méltányolni az ott összpontosult művészi erőket; olyan szintársulat mindaddig, de talán azóta sem vetődött oda; hévvel karolta föl a jeles társulat ügyét, mert azonfelül, hogy az előadásokat tömegesen látogatta, gondoskodott arról, hogy a színészeket kényelemmel ellássa, s az előkelő tagok a legnagyobb uri házaknál voltak elhelyezve, ugymint báró Barcsainál, Veres-Kovács és neje, Czelesztin és Szákfi, báró Jósikánál pedig Horváth és neje kapott teljes ellátást.

Midőn már a társulat ugyszólván beleunt a túlságos vendégszeretetebe Szászvárosban, vagy is igazabban mondva: tovább is igénybe venni szerénytelenségnek tartotta, Dévára ment.

Benza bájos énekének híre, a merre a társulat járt, az egész vidéken elszármlyalt, ezt ő saját előnyére föl tudta használni, s különben is nyugtalan vérű s tevékeny lelkű férfiú lévén, a hét három napján, mikor a színészek pihenetek s előadást nem tartottak, a környéken fekvő

falvakra rándult ki, rendszeren P. latkai nevű fiatal színésszel, a ki elválhatlan szatellese volt; s szintén értett egy kicsit az énekléshez, miután őt Benza egyre oktatta és tanította, úgy hogy mellette a másodhangot meglehetősen tudta dalolni.

Midőn már a legközelebbi faluba érkeztek, a legelső teendő volt, hogy a fogadóban külön szobát vettek ki, hogy ha volt; ha pedig nem volt, leültek az ivóba, néhány színlapot hírtelen lekaptak, hangversenyt hirdetvén; a színlapot aztán Palatkainak kellett elhordani, s szóval meghívni a közönséget, elmondván, hogy a csodaszép hangú Benza mai estén előadást fog tartani. Azonban elég volt Benza nevét fölemlíteni, mert azt már minden művelt ember ismerte, s lazás kíváncsisággal vágyva várta az estét, hogy a hír csattogó szárnyaira emelt híres énekest lássa és bájos hangjában gyönyörködjek.

E hangversenyeket Benza a fogadóban, kaszinóban vagy pedig valamely előkelő uri ház termében tartotta meg, a melyre csak úgy özönlött a közönség, s a nagy dalszínész, kezébe véve a gitárt, kiállott Palatkaival, kettős magán dalt énekel, bohóskodott, mimelt, s a közönség el volt ragadtatva, mint előre törekvő s folyton haladó színész, a kinek akkori első neje, Szákfi Amália, szintén szép reményekre jogosított szende színésznő, kedves játékaival minden szívet meghódított. E kitűnő pár elegendő volt arra, hogy a társulat jóvedelmét biztosítsa. Feleki a legkedveltebb igazgatók egyike volt, a tagokkal s a közönséggel való szép bánásmódja miatt, a mellett szerencsés is, mert az ő igazgatása előtt rendszeren kikerestek a gázt, s tagjai soha sem voltak nyomorak kitéve, s a mi legnagyobb érdemül volt felróható, embe-reit nagyon megválogatta. Az ő igazgatása alatt nem merültek fel botrányok.

Nagy-Enyeden időzések alatt (1845 börtén) az ép akkor Kolozsvárat vendégszereplő Telepi József, akkor a nemzeti színház tagja s a magyar színészet első komikus és diszlejtője is oda érkezvén, három előadásban föllépett, s nagy tetszést aratott, tömött házakat csinált, művészetével elragadta a közönséget, kivált pedig az akkor virágzó nagyenyedi főiskola ifjusága között rendkívül nagy mozgalmat idézett elő, a kiknek olyan kitűnő színésztől fogalmuk sem volt addig. Ezen csodálkozni épen nem lehet, mert a ki Telepitől a «Szökött katoná»-ban a tigris, a «Ket pisztoly»-ban Hugli borbély és a «Londoni koldusok»-ban Prospektus szerepét látta előadni, soha sem feledhette el a mérsékelt és mégis remekül játszó művészt, kit a természet is arra alkotott, s ki azonfelül tanulmányos színész is volt, míg ellenben akkori vidéki színészek, kivált pedig a komikusok, túlzással igyekeztek hatni a közönségre, idéten arcfintorítással s természetellenes mozgással és ugrándozással csikarták ki a tapsot. A pesti nemzeti színház elsőrendű tagjainak vidéken történt vendégszereplése nagyon nemesítette a közönség ízlését, de egyszersmind alá is szállította a vidéki színészet becsét.

Volt azonkívül Benzának egy hatásos szokása, tudnillik mikor jutalomjátékát hirdette a közönségnek, azt rendszeren versbe foglalva, dalolva adta elő, pl. a következő szöveggel: «Ludas Matyi szép paródiát adok, Számos nézőkért szépen instálók. Ennek hatása nem is maradt el, mindenki sietett az előadásra, annak reményében, hogy élvezetes estét fog tölteni a színházban.

Déváról ismét Szászvárosra ment a társulat, a hol egy bérletet lejátszván, kétféle vált, a nagyobb része Veres-Kovácsal ment Maros-Vásárhelyre, a másik pedig Szákfi-val maradt Szászvárosban, a ki minden erejét kifejtette s tevékenységét odairányozta, hogy bebizonyítsa, miszerint megfogva is elég erős a társulat és érdemes arra, hogy a közönség tovább is pártfogolja, s nagy buzgalmánál sikerült fényes bérletet eszközölni, s a színészek jóllétét előmozdítani.

Midőn már a nagy bérlet lefolyt, a társulat utolsó előadását is megtartotta, s a következő napon utra készüléssel volt elfoglalva, Benza még e napot sem akarta elveszíteni, Palatkaival színlapot íratott s kihirdette, hogy ez lesz neki Szászvárosban utolsó jutalomjátéka. A darab címe volt: «A hol kezdődik, ott végződik, a hol végződik, ott kezdődik». Ebben Benza eljátszta «A gyolcsos tót»-ot. Ezt a darabot azelőtt már két héttel iratta le Horváthnál, s fizetést érte tizenöt ezüst huszast. Azután egy pár dallamot énekeltek Palatkaival, s nagy jóvedelmet vettek be, mert a közönség igen bele volt boldulva.

Benza tanította be a társulatnál a szerencsen társulat Földvárit, Horváthot és Palatkait, s együtt járták el egy jóteknőv célra tartott táncgyulomban. A közönség el volt ragadtatva ez újdonságtól, a tánczókat megpezsztöztette s fenyesen megvendégelte.

A bérlet lejátszása után a Szászvárosban maradt társulat szíjjelment, a Horváth pár és Bohári András kocsit fogadtak és Magyarországra utaztak.

Sok vándorlás tette emlékeztetéssé a következő éveket is, melyeknek egy részét ismét Erdélyben a Bács Károly társulatánál töltötték. Az 1845. év elején e társulat Gyula-Fehérvárt működött, majd Enyeden, Tördán, Deesen, Zilahon, Somlyón, Tasnádon, sőt Ákosfalván is, mert Bács Károly olyan helyekre vándorolt, a hol színészek még sohasem fordultak meg. Ezután több magyarországi várost látogattak meg.

Erdélyi szereplésökből még fölemlítendőnek tartjuk, hogy a midőn Deesen működtek, átrándult oda Feleki Miklós Nagy-Bányáról, ki akkor még csak kétéves igazgató volt, de már igen jó hírnévben állott, mint előre törekvő s folyton haladó színész, a kinek akkori első neje, Szákfi Amália, szintén szép reményekre jogosított szende színésznő, kedves játékaival minden szívet meghódított. E kitűnő pár elegendő volt arra, hogy a társulat jóvedelmét biztosítsa. Feleki a legkedveltebb igazgatók egyike volt, a tagokkal s a közönséggel való szép bánásmódja miatt, a mellett szerencsés is, mert az ő igazgatása előtt rendszeren kikerestek a gázt, s tagjai soha sem voltak nyomorak kitéve, s a mi legnagyobb érdemül volt felróható, embe-reit nagyon megválogatta. Az ő igazgatása alatt nem merültek fel botrányok.

Nagy-Enyeden időzések alatt (1845 börtén) az ép akkor Kolozsvárat vendégszereplő Telepi József, akkor a nemzeti színház tagja s a magyar színészet első komikus és diszlejtője is oda érkezvén, három előadásban föllépett, s nagy tetszést aratott, tömött házakat csinált, művészetével elragadta a közönséget, kivált pedig az akkor virágzó nagyenyedi főiskola ifjusága között rendkívül nagy mozgalmat idézett elő, a kiknek olyan kitűnő színésztől fogalmuk sem volt addig. Ezen csodálkozni épen nem lehet, mert a ki Telepitől a «Szökött katoná»-ban a tigris, a «Ket pisztoly»-ban Hugli borbély és a «Londoni koldusok»-ban Prospektus szerepét látta előadni, soha sem feledhette el a mérsékelt és mégis remekül játszó művészt, kit a természet is arra alkotott, s ki azonfelül tanulmányos színész is volt, míg ellenben akkori vidéki színészek, kivált pedig a komikusok, túlzással igyekeztek hatni a közönségre, idéten arcfintorítással s természetellenes mozgással és ugrándozással csikarták ki a tapsot. A pesti nemzeti színház elsőrendű tagjainak vidéken történt vendégszereplése nagyon nemesítette a közönség ízlését, de egyszersmind alá is szállította a vidéki színészet becsét.

Mikor Parker bejött s ünnepélyes komollyal jelentette, hogy «táralva van» — György meg inkább meggyőződött, hogy a háznál valami rendkívüli történt vagy van történendően. Lady Arden sietett föl felvilágosítani, hogy férje szobájában kivánja elköteni ebédjét s az elmaradhatlan Walcot is vele maradt. Kérdésére, hogy nagybátyja talán rosszabbul érzi magát? lady Arden némi — nála egészen szokatlan csipősséggel felelt —

— En nem veszek észre semmi változást rajta; de Walcot ur azt állítja, s tudja György, hogy az ő szava törvény enél a háznál.

— Ambár épen nem szentírás, — jegyzé meg György.

— De mégis olyan, a miben kételkedni eretnység, — tévé hozzá a lady.

Ez abba maradt s az ebéd szomoruan, majdnem hallgatagul folyt le. Alig váltottak néhány szót; s a három nő annyit evett, mint három veréb — ambár nem azon élénkséggel, mint e kis falánk teremtesek szoktak.

Mikor az asztaltól fölkeltek, lady Arden azt sugta Györgynek: — Menjen a pipázó szobába György s bármi történjék a háznál, maradjon ott. Majd önt meg, ha mindennek vége lesz.

«Bármi történjék a háznál» — hát mi fog történni? — s «ha mindennek vége lesz» — de minek az istenért? E rejtélyes szavak aggodalomba ejtették Györgyöt, de lady Arden ajkaira tett ujjal inté, hogy ne kérdezzen, csak engedelmességgel.

Várakozása, aggálya, bizonytalansága — órákig tartott, mialatt a pipázó szobába inter-nálva, egyik szivart a másik után szitta ki s várta — a mi történni fog. Sürgős-forgás, siető léptek tompa zaja, mintha súlyos podgyászokat huzdolnának, hatott olykor füleibe. Végre kocsizörgés, mely a ház bejárata előtt, de a hova ő nem láthatott, megállott s némi idő múlva újra felhangzott s távolba halt. Érkezett vagy elindult valaki? nem tudhatta. Ah, talán az orvos érkezett? vagy Walcot Ferdinánd távolítottat el? Ez utóbbi gondolat oly kedves volt, hogy ezt fogadta el igaznak, bármi kevéssé valószínű volt is magában.

Most lady Arden lépett a szobába, halvány, fájdalomtól áthatott arccal. Gresham felugrott.

— Elutazott? — kérde.

— El, — felelt a lady s könyei kitörtek. — S félek, soha sem fog visszatérni többé.

— Ki?

— Férjem. De nem hibéztem őt; szegény, nem ura többé cselekvésnek.

— Hogyan, nagybátyám örült.

— Bizonyos értelemben az: a mennyiben magát föltétlenül e gonosz ember hatalmába adta. S ő azon kezdte, hogy magával vitte férjemet; kiszakította körünkől, végkép elidegenítette tőlünk. Oh György, mily csapás ez önmegnevezve, mindnyájunkra nézve.

— Magával vitte? s mily ürügy alatt.

— Egészségi állapota ürügye alatt.

— Ha férje beteg, a ladynek akkor kétszeresen mellette van a helye.

— Ezt mondtam én s követeltem, hogy mellette maradhassek, s ha mennie kell, vele mehessek. De azzal állottak elő, hogy az orvos teljes változtatást rendelt, nemcsak hely és éjszaka, de minden viszonyai és környezete változtatását is. S ellenvetésekre, hogy akkor Walcot ur sem maradhatna mellette, férjem maga felelt: hogy Ferdinánd nélkül, ki teljes bizalmát bírja, el nem lehet. Mily serelem, mily megaláztatás ez nekem, oh György! elképzelheti.

— Utána kell mennem, föl kell világosítanom nagybátyámat!

— Ön, szegény György? Az ön szavára legkevésbé hallgat, ön ellen leginkább el van fogulva. S már késő — elmentek. Bele kell nyugodni sorsunkba. Sir Robert senkitől sem fogadja el a fölvilágosítást, neki magának kell, hogy felnyíljon a szeme — s én nem kétkedem, hogy az meg fog történni. Csak késő ne legyen, különösen önmegnevezve.

— Reám nézve, lady Arden?

— Igen. A mi engem s gyermekeimet illet, rólunk a ház ssági szerződésben nagylelven van gondoskodva — de ön miatt, György, ön miatt aggodom. Férjem e gazember östöké-lésére s kétségkívül az ő érdekében végrendeletet tett.

— Honnan tudja ezt mylady?

— Mikor ma ebéd után férjemhez siettem, Parker a komornyik s egy másik házi szolgá, ünnepélyes arccokkal jöttek ki tőle. Kérdeztem férjemet: talán valami baj van Parkerral? Férjem először nem felelt egyenesen, de Walcot hozzá hajolt és valamit sugott fülebe. Erre férjem azt mondá: az ember, kivált ha messzi utra megy, soha sem tudja mi éri s azért szükségesnek tartotta megcsinálni végrendeletét s Parkert s azt a másikat hívta be, hogy tanukul szerepeljenek. Walcot ur tette hozzá, hogy ne aggódjam, érdekeimről kellőleg van gondoskodva. E szemtelenség kihozott sodromból s szemébe vágtam, hogy hazug; hogy engem is maga után írt meg, föltéve rólam, hogy férjemnek nem ismeret és ragaszkodás, hanem anyagi érdek és nyereségvágy fűz, s azzal férjemhez fordulva, egyenesen arra kértem: válasszon köztem és ez ember között, mert nem akarok egy fedél alatt élni vele, sem osztozni férjem bizalmában.

— Szerettem volna önt látni s hallani, — mondá György egészen föllelkessedve.

— Mi haszna? Kifakadásom hozta szóra a földolgot, melyet azelőtt csak kerülgettek, férjem elutazásának szükségét. Mert alig végzem előbbi szavaimat, Walcot ur ismét férjemhez hajolt s valamit sugott neki. Sir Robert megint helybehagyólag intett fejével, ambár meglátott rajta, hogy zavarban van. Sajnálom, — mondá Walcot, — hogy kegyed mylady oly elfoglalt ellenem; de egyben, azt hiszem, mégis egyetértünk abban, hogy a sir Robert egésze-sége mindenek fölött való. Ekkor elkezdte, hogy itt sok olyan dolgot történt, a mi sir Robertre zavarólag hat; említett valamit Mayne úrról is, a mit tisztán nem is értettem; aztán önről, s állítólagos kétszínűségéről és hálátlanságáról — de mind oly burkoló szavakkal, hogy a meg-csáfoltatás alól kisziklott. S a vége mindennek az volt, hogy férjemnek el kell utaznia s neki is vele, miután sir Robert maga mondá, hogy őt nem nélkülözheti. Így hát elutaztak, s higgye meg György, ez az ember megöli férjemet, nincs is más célja.

— Kedves lady Arden, — szólta György, — az idő mindent megérel s majd nagybátyám-nak is folnyílik a szeme. A mi engem illet, én mindig csak hálával és szeretettel gondolok reá. A mi jót tett velem, szívéből tettem; mostani magatartása: nem az övé, idegen befolyás.

— Mily nemes szívű ön, György! Az isten áldja meg érette! De mikép lehetett férjem ilyené? ez előttem megfoghatatlan. Azt tudom, hogy Walcot ur sima, behizelgő modoru s vas-akaratu ember; de mikép nyerhetett oly uralmat férjem fölött: rejtély előttem. Ha férjem jelleme oly tiszta nem volna, hogy a gyanúnak árnya sem fér hozzá, azt kellene hinnem, hogy valamely titok — melynek nyilvánosságra jötte megbestelenitené — tette őt ennyire ez ember rabjává.

— Az nem, lady Arden; arról szó sem

lehet. Nekem úgy tetszik, mintha bátyám valamely babonás hit áldozata volna, s hogy Walcot ezt használja föl és hiszékenységgel visszaél. Ez volt a Mayne barátom nézete is, attól fogva, midőn a szellemlátások fölötti szóváltásban Walcotól összeszólkosított. Mert bizonyos, hogy nagybátyám nagyon is hiszékeny, ha egyszer bizalmát megnyerte valaki.

Lady Arden e hozzávetésre csak egy sohajjal felelt; aztán bucsut vett Györgytől s jó éjszaka kívánva egymásnak, szívélyesen elváltak.

Lady Arden bármily fáradt volt is, nem mulasztotta el jó éjszakát kívánni a kis Nagy-Babának is, a kihez — mint a francia királyokhoz — lefekvéskor az egész ház tisztelni szokott menni. E bucsulátogatások nem zavarták a gyermeket, a ki már hozzájók volt szokva s ki sem nyitotta szemét, csak «jó éj» mondott s elaludt. De most, anyja zokogására felült ágyában s azt kérdezte:

— Miért sir mama?
— Mert a papa elment, — kedves gyermekem.

nem fejlődött a támadás, mely inkább csak kémszemle czéljából történt az ellenség hadállásának kipuhatólása végett, a mi azonban az angol tudósítások szerint nem sikerült. Valamint azt a czélt sem érték el az angolok, hogy a Mildionál levő vasuti összeköttetést hatalmukba ejtsék.

Az angolok összes száma 2650 főre rugott. Egy pánczélos vasuti vonat is (milyet a mult héten bemutattunk) velük ment 200 tengerészszel, s azon két kilenczfontos és egy negyvenfontos ágyút vittek magokkal.

Az angol csapatok három oszlopban vonultak előre; a közép a Mahmudie-csatorna jobb, a baloszló a csatorna balpartján közeledett az ellenség hadállásához. Az első lövés az arabok részéről történt, melyre a negyvenes és a két kilenczfontos ágyúk válaszóltak. Csakhamar átalánossá lett a tüzelés.

A lovasság jóval elhagyta a három hadoszlopot s a harcvezetést baloldalán nyomult előre. Az ellenség a csatorna másik partjáról heves tüzzel fogadta a lovasságot és az utána jövő

Csakhamar kitűnt, hogy az ellenség teljesen elhagyta az általa elfoglalt hadállásokat és a csatorna mentén teljes visszavonulásban volt. Az egyiptomiak közül sokan a csatorna jobb oldalára mentek át, azt híven, hogy itt kevesebb lesznek a tüznek kitéve. Midőn a jobboldalon az egyiptomi csapatok mutatkoztak, a negyvenfontos ágyú arra irányú lövéseit s nagy reméltet okozott a futók között.

E közben a tengerészek merészen haladtak az ellenséges hadállások felé, míg a többi angol csapatok megállottak. Az egyiptomiak látván, hogy csupán a tengerészek nyomulnak előre, körülbelül 3000 ölnyre megállottak és erős tüzzel fogadták az angolokat, mit ezek erőteljesen viszonzottak. E közben besötétedett, és minthogy az angol csapatok sokkal gyengébbek voltak, semhogy a hadállást megtarthatták volna, a visszavonulást megkezdték. Az arabok közül a csatában elesett egy ezredes, egy százados és 16 közlegény. Az angolok vesztesége egy halott és 20 sebesült.

ELŐRSI CSATA KINDZSI-OSZMANNÁL AUG. 5-ÉN. — A 60-IK LÖVÉSZEZRED TÁMADÁSA.

— Miért nem Ferdi bácsi ment el inkább helyette? — kérde a gyermek.
— Az is vele ment, szívem.

— Ugy hát nem az égbe ment! — jegye meg a kicsike nagy bölesen. — S akkor megint visszajő. Jó éjszakát, mama.

S ezzel nyugodtan visszadült vánkósára s elaludt.

(Folytatása köv.)

EGY ELŐRSI CSATA EGYIPTOMBAN.

Az egyiptomi háborúból a helyszínén készített csataképet mutatunk be olvasóinknak. Augusztus 5-én az angol katonák az általuk megszerzett vasuti vonalon előrehatolva a Ramleh és Gabari vonalak összeköttetési pontjái, a Mareotis-tó közelében reáukkantak az ellenségre. A 35-ik és 60-ik ezred már magáról a vonatról megtámadta az egyiptomiakat Armstrong-ágyúval s később egyes házakat s a közelben levő Kindzsi-Oszman erődöt támadta meg. Az angolok ostroma e alkalommal különös sikert nem mutatott föl s valódi csatává az alkalommal még

gyalogságot. A sűrű bokrok, melyek mögött a tüzelés történt, teljesen elfedték az egyiptomiakat s csak az ágyúkból és puskákból felálló füst volt látható.

A lovasság rögtön az összeütközés kezdetén igen súlyos veszteségeket szenvedett, mert nem volt fedett állása és az egyiptomiak tüze leginkább a balszárny felé volt irányozva.

A másik oldalon is hevesen folyt a tüzelés és a kilenczfontos ágyúk folytonosan küldték golyóikat az egyiptomiak sorába. Nagy szolgálatot tett a negyvenfontos óriási ágyú, mely a vasutnál körülbelül 2500 ölnyre az ellenségtől foglalt állást és néhány lövést az ellenséges hadállás mellé közepébe tett.

Igy tartott a tüzelés az egész harcvezetést körülbelül husz perczig, midőn az egyiptomi csapatok megkezdték a visszavonulást. A visszavonulást megkezdése után körülbelül öt percz múlva az egyiptomiak megszüntették a tüzelést és Morison kézkubonyosai, kik a közepén állottak, már a bokrok felé indultak előre, midőn a további előnyomulás abbanhagyása iránt parancs érkezett.

EGYVELEG.

* A nők alkalmazása a hivatalokban Franciaországban mindinkább nagyobb mértékben történik. A nagy francia vasutársulatoknál a pénztárnál és irodákban már régebben is nőket alkalmaztak, most több bank és részvénytársulat követi a példát, különösen a Credit Foncier igen sok nő alkalmazott. Páris város hatósága, mely irodákban és pénztárakban több mint 2000 embert alkalmaz, szintén elhatározta, hogy egyelőre mintegy 300 helyre ezekből művelt nőket és leányokat nevez ki.

* Távíró növénynek keresztelték el Indiában a *Desmodium gyrans* nevű pillangós virágú növényt ama sajtószágról, hogy mintegy 35 fonyvi meleg mellett tiszta napfényes időben oldalvelei maguktól fel s alá mozognak, egyik a másik után, majd pedig egy pillanatnyi szünet után mindkettő egyszerre. A mozgás teljesen önkényes s az érintés iránt a növény nem kiválóan érzékeny. E sajátosságú növényt az üvegházakban már tenyésztik, nem feltűnően szép, de igen csinos, gyorsan nő s úgy magról, mint oltásról tenyészthető. A növény mintegy két láb magas lesz, mindennemű könnyű talajban megerem s minél nagyobb a hőmérséklet, felebb jelzett sajátossága annál jobban észrevehető.

A BAB-EL-FUTUCH KAPU KAIRÓBAN.

Kairó, vagy mint az arabok nevezik, Maszra-el-Kahira, Egyiptom negyedik fővárosa. Az első Memphis volt, de a hiykoszok betörése után a faraók Felső-Egyiptomba vonulván vissza, Thébét téve fővárosukká. A római uralom alatt a most elpusztult Alexandria lőn Egyiptomnak fővárosa s az maradt egész az arabok fölépítésig, kiknek hódító kalifái a három korszak egymást eltemetett fővárosai helyett fölemelték a negyediket, Kairót.

Kairó valósága os kőörténete az arabok uralmának. Minden korszak kö emlékeivel van ott megörökítve s látjuk bennök a csodás mór-építkezés egész fejlődését és elhanyaglását.

A Fatimida-dinasztia idejéből maig is meglévő épületek között sok a föltűnő. Ilyen az El-Hakim meszet s ilyen Kairónak két legnevezetesebb ódon kapuja, a Bab-en-Naszr és a Bab-el-Futuch, mely utóbbinak rajzát ez alkalommal mutatjuk be.

Ebers György, a híres egyiptológ, kinek tudományos alapszínezetű regényei magyar nyelven is el vannak terjedve, Egyiptomról írott s művészi képekkel illusztrált nagy diszjunkciójában írja a többi között:

Hakim eredetileg csilagdáknak is használt nagy-szerű meszetjének omladéka, a Fatimida-korszak e legnevezetesebb s még meglehetősen ép monumentuma, a város északi keleti körfalához támaszkodik s Kairó legnagyobb kőkapuja közé esik. Ezek közül az első, a Bab-el-Naszr vagy a «diadal kapuja» igen jelentékeny építmény, az arab építőművészet virágkorából való s a szoliditás és a kömetészek tisztasága ma is bámulatra ragadja rajta a szemlélőt. A Hakim második utódjának, a pompaszerető, de gyenge El-Muszsziszir mindenható nagyvezére Badr-el-Gamoli által épített Bab-el-Futuch-kapu, az ő kerek, szépen összeillesztett s jó karban maradt bástyatornyaival szintén az építészetileg is legfigyelemre méltóbb emlékek egyike. A ki e külvárosrészen barangolva, megközelíti a két kaput s a Hakim meszetét, nem fogja megállhatni, hogy e műemlékek előtt meg ne álljon s azokat huzamosan szemlélvén, a tisztelet adója föl ne támadjon keblében ama civilizáció iránt, mely ily műveket teremthetett.

VISSZAEMLEKEZÉSEK.

Kegyeletes ünnepély folyt le nemrég Párisban: leleplezték a nagy történetíró, Michelet síremlékét, melyre az összes művelt világ adakozott, többi közt hazánk is. S valóban tartozunk ezzel a híres férfúnak, ki hosszú életén keresztül annyiszor tanusította irántunk való rokonszenvét, könyveiben s a társadalmi téren. Lelkes részvétellel kísérte, annak idején, dicső forradalmunk fejlődését, s mélyen fájlalta bukását; fájlalta egy nemes faj szenvedéseit, s a szabadság legyőzését E rokonszenvre, akkor tájt, szép jelenetre adott alkalmat.

Tanár volt a Collège de France-ban, s az ifjuság bálványja. Az év utolsó lezkején az egybegyűlt közönség csodálkozással vett észre, a tanári szék lépésben, két gyászba öltözött gyermeket. Magyar gyermekek voltak, s atyjukat gyászolták. Anyjok Párisba menekült árváival; ismerte Michelet-t.

Michelet helyet foglalt, s így kezdte előadását:

«Uram, ez évben utolszor gyűlünk egybe ma. Hat hónap múlva újra meglátjuk egymást! Meglátjuk-e egymást? Senki sem állhat jót róla. Mostani időben semmi sem állandó! Azok a legboldogabbak, kik mindent feláldoztak egy

szent ügynek. Magyarország van ily helyzetben. Ugy van; a halhatatlan dicsőséget nyert nemzeteknek, az atyjokat szent ügyben elvesztett árváknak van legállandóbb helyzetök; mindenki részvétre számolhatnak. Az ily árvák, uraim, a miénk, ajánlom pártfogásukba, Frankhonnak adom őket...»

Hogy e szavak mily tapsvihart idéztek elő, talán szükségtelen említeni.

Igy dicsőítette Michelet a letiport magyar nemzetet, s nyújtott vigaszt a magyar ügyért szenvedőknek.

Bámulatosan tudott erőt és reményt önteni a csüggedő lelkekre.

Magyar barátja egy ízben sajnálkozva szólott előtte saját gyermekeiről, kik oly zsenge korban voltak kénytelenek megismerkedni a számkivetés nyomorúságával. «Asszonyom, — felelt Michelet, — mindig előny az életet nélkülözésekkel kezdeni.»

Michelet bizonynyal résztvevő, érzékeny szívének köszönheti nagyrészt, mint író, c-odás bűverejét. Jellemző adomát beszélnek róla e tekintetben.

A BAB-EL-FUTUCH KAPU KAIRÓBAN.

Tudva van, hogy történetének egyik legszébb része az, melynek főalakja D'Arc Jhanna. Mialatt e magasztos tárgy legjobban forrongott elméjében, pár napi látogatást tett vejenél Rouen városában, épen azon városban, hol a hős leány kivégeztetett. Még megvan a torony, melyben fogva tartották, ablakaiból igező kilátás nyílik az alatt elterülő városra. Hasonlóan szép a kilátás a várost környező dombok tetejéről. Michelet egy ily dombon állott, s egészen el látott merülve a nagyszerű tájkép szemlésebe. Szólnak hozzá: nem felel. Reá nének, s látják, hogy arczát könyek borítják. Vegre e szavakra fakad: «S ezt látta ő!» — D'Arc Jhannára gondolt.

Ily érzékeny kedély drága kincs, főleg mikor éles észszel és száilárd jellemmel párosulván, nem vállhatik gyengésséggé, nem tehet elfogulttá. S e ritka előnyben részesült épen Michelet. Semmi ferdeség, semmi erkölcsi fogatkozás nem került ki finom észlelő tapintatát, s véleményét fölötte nem igyekezett elpalástolni. Egykor, lejövén egyik barátjával a régi városház lépcsőzetén, — a nemzeti oklevélár, melynek igazgatója volt, ott volt akkor elhelyezve, — szemközt találkozik egy ismert újságróval, Cassagnac-kal, ki fölélel jött.

Granier de Cassagnac nem volt becsült egyéniség. Mint szerkesztő, köztudomás szerint, a kormány szoldjában állott, s azonkívül szennyves műveletekbe mártotta kezét. Az összes sajtónál szabály volt mellőzni, észre nem venni az ő támadásait.

A mint Michelet mellett elhaladt, Cassagnac kalapot emelt; régebben ismerték egymást. Michelet, ki egyike volt a legudvariásabb embereknek, nem adta vissza a köszönést. Cassagnac erre megállt, s kérde: «Nem ismer reám, Michelet ur?» — «A legjobban», — felelt ez; s barátjához fordulva: «Tudod, Cassagnac» — mondá, s ezzel tovább ment.

Különbön Cassagnac nem egyszer részesült hasonló bánásmódban. Mint képviselő egy alkalommal felbeszélte, holmi ellenvetéssel, a nagy szónok Berryer egyik nagyszabású beszédét. Berryer megáll, körülhordja, kihívólag, méltóságteljes tekintetét, s mintha hirtelen ráismerne a közbeszólóra: «Ah, csak ön!» mondja halk, leirhatlan kicsinylő hanglejtéssel, s tovább szónokol.

Soha megvetést ily hatással kifejezni nem látott még senki a jelen voltak közül.

Cassagnac nem ámitotta magát helyzetét felől. Tudta, hogy neve nehéző örökség lesz, s fiából kitűnő vívót nevelt. E nevelést szerencsésen befejezvé, következő szavakkal bocsátá szárnyára az ifjat: «Eredj, édes fiam, képes vagy immár sérteni, s a sérteket megtorolni».

E fiából lett Cassagnac Pál, a hírhedt bonapartista, kinél egy ideig, általános vélemény szerint, nem volt sebb férfi az országban. Számtalan párbajt vívott, s bátorsága megbecsülttá végre ügyességét.

Egyik legnevezetesebb párbaja Flourens-sel volt. Flourens, — kinek apját, a nagy természetbuvárt, leginkább azon emeletéről ismerte a közönség, mely szerint az ember legalább 200 évig tartoznék élni, — egyike volt a császárság vége felé szereplő fiatal nemzedék legrokonszenvebb alakjainak. Széles tudománytal birt, s mint apjának helyettese, darabig sikerrel tanított is a Collège de France egyik tanári székében. De a tudomány nem szarította ki lelkét, mely a legnemesebb érzésektől buzogott; jelleme egy hőse volt.

Nem tűrte a szemtelenül kihívó támadásokat, melyekkel Cassagnac Pál nem szűnt meg ingerelni a köztársasági pártot, — mindedig büntetlenül, vívói ügyessége miatt.

Flourens, hasonlóan jártas levén a fegyverforgatásban, remélte, hogy ez egyszer urára talál a bonapartisták bajnoka. Elszántan verekedtek csaknem egy óra hosszat; kardjaikat fűrészszerű vagdalták, míg végre Cassagnac, egy remek szurással, leterítte ellenfelét. A győztes kezét nyújtott, de Flourens elfordult föle; nem becsülte minden vitézsége mellett.

Flourens sokáig fekdűt életveszélyben. Alig gyógyult meg, magára vonta egész Páris tapsait egy utcai tüntetés alkalmával, hol vezérszerepet játszott, s igen szellemesen s bátran viselte magát. Elfogták. Sokan látogatták meg börtönében. Michelet is előtt; vonzotta e fiatal, rajongó, elszánt jellem. Mikor belépett, egy nő ült a fogly mellett. Anyja volt. Flourens családja egészen más politikai irányt követett, s inkább a hivatalos körök felé hajlott; képzelhető, hogy nehezelték az ifjú «hőborjai» miatt. Flourens-né, anyai szívével, maga sem tudja, minek tekintse fiát. — Fűrkesző szemekkel nézte tehát a nagyhirű látogatót, mintha lelkéből akarta

volna kiolvasni titkos véleményét. Michelet mindent megértett s bánásmódja csakhamar meggyőző Flourens-nét arról, hogy fára büszke lehet.

Flourens később a kormány üldözése elől Görögországba menekült. Számos barátja volt ott; aztán két egész évig harcolt Krétában az ottani felkelők sora között; azokhoz tartozott, kik mindenüvé elmennek véreket ontani, hol csak harez foly a szabadsáért. E kaland, melyet a praktikus elmék bolondságnak bélyegeztek, Flourens-t egy középkori lovag kedvező hírébe helyezte a párisi közvélemény előtt. A görögök úgy nézték, mint egy félistent.

S valóban az erély, melylyel kiállotta, kényelemhez szokott világi létére, eme vad háboru elképzeltetlen nyomorúságait, megérdemelte fegyvertársai bámolatát. Igazi francia volt, a legjobb fajtából; tüzelmeji, könyörületese, szolgálatkés, nyájas, örökké vidám: ő tartotta fenn a lelket mindenkiében.

Alig szökött meg Athenébe, a császári kormány kiadatását követelte. A kis állam nem mert ellenállani, de Flourens barátjai gondoskodtak arról, hogy ne lehessen nyomára jutni. Hol egyik, hol másik adott neki szilánst; így élt több hónapig állandó tűzhely nélkül, magán horváva összes holmiját, s revolverrel zsebében.

Egyszer híre járt, hogy a rendőrség komolyan üldözze akarja venni; egyik barátja azonban kutyába rejtette, s nagyobb biztonság okáért a kertet megrakta krétai menekültekkel — vezé-

vet, mint anyanyelvét. A ház kicsiny volt, szerényen butorozva; néhány díszkard s más tanuilei Európa egykori hódolatának, beszéltek egyedül, e prózai környezetben, az itt lap-pangó dicsőségről.

GERANDO ATTILA.

VANNAK-E A METEOROKBAN ÁLLATI MARADVÁNYOK?

A levegőből aláhulló köveket, a meteorokat tudvaleg úgy tekintette eddig a tudomány, mint a melyeknek anyagát kizárólag ásványi részek képezik. Különösen a vasnak egy része, a meteor-vas az, melyből ezek alkotva vannak, de a mely mellett s nikolnak, khróm-nak, kénnek és foszfor-nak kisebb-nagyobb darabkái részint tiszta állapotban fordulnak elő, részint pedig *ötvenyekké* összeolvadva egymással. Ezer és ezer darabra megy azon meteoroknak száma, melyeket idő folytával az emberiség összeszedett, van köztük olyan darab is, mely Braziliában hullott le, s 7000 kilogrammot nyomott, de olyan is igen sok, mely por alakjában jutott a fölszínre, s vagy a tiszta hó tetején, vagy más alkalmas felületeken volt összeszedhető. A legrégebbi idő óta voltak ily leletek ismeretesek, s valamennyi között egész a jelen századig nem akadtak olyan nyomokra, melyek szerves anyagok jelenlétére engedtek volna következtetést.

A tudományos világ megnyugodott abban, hogy ezek a levegőből aláhullott kövek csakugyan kövek, élettelen ásványok, melyeknek az

meteorok egészen más tényeket hoztak köztudomásra. Ezen meteorok, melyeket azóta sajátos alkatuknál fogva khondritoknak nevezték el, minden hozzájuk hasonlókkal egyetemben, apró gömböcskéket mutattak, melyeknek anyagát kovaföld képezi. Nagyságuk igen változó. Vannak olyanok, melyek egy gombostű fejénél sokkal kisebbek, vannak kevéssel nagyobbak, sőt elvétve és kivételképp akkorák is, mint egy borsó. A tudomány nem tudott ezekkel az apró gömböcskékkel mit kezdeni. A francia tudósok közül különösen Meun és Daubrée foglalkoztak azzal, hogy származásuk és mibenlétük felől valamiképpen bizonyosságot szerezzenek, azonban a dolog végleg nem lett felvilágosítva.

Ekkor emlékeztek meg róla némelyek, hogy Kanadában a gneisz képződésekben találtak egész-n hasonló gömböcskéket, melyeknek anyaga emezekéhez hasonló. Ezen Kanadában talált gömböcskék a közelebbi vizsgálatnál apró állatok, nevezetesen pedig csigák és hangyák héjájának maradványa gyanánt tűntek fel, s a tudósok egy része egy egészen új állatfajt, a foraminiférákhoz tartozó „Eozoon canadense”-t vélte bennök fölfedezhetni. Különösen akkor, midőn a mikroskópot is segítségül vették ezen vizsgálatoknál.

Ilyen apró lényeket, melyek magokban véve sötétek és át nem látszó, nagyon bajos mikroskóppal vizsgálni. A nagyítás lehetséges, de a vizsgálandó tárgyat nem lehet annyira megvilágítani, hogy apró részei kivehető legyenek. Egyedüli biztos módja a vizsgálatnak, ha vékony csiszolatokat készítünk az illető ásványokból. Igen vékony csiszolatokat készített a kana-

Ugyanez a Hahn újabban a khondritokat tette vizsgálati tárgyává. Magokból a kvahinyai példányokból több csiszolatot csinált, s ezek sajátosság jellemző formákat mutattak. Egy igen érdekes ilyen csiszolatot mutatunk itt be az olvasónk. (L. 1. ábra.) Az első pillanatra úgy tetszik, mintha valamely kagyló héjának a metszetével lenne dolgunk. Az alak, mely annak belsejében látható, minden inkább, csak nem ásvány. S ilyen alak nemcsak elszigetelten fordul elő. Még más helyekről való példányokon is tapasztalható. Így a 2-ik ábrában egy Vouillé-ből való khondrit csiszolatát mutatjuk be, mely egészen a felfelre emlékeztet, míg a 3-ik ábrában egy ugyancsak kvahinyai csiszolat egész tömegét mutatja a különféle alakoknak.

Ezek az észlelések igen legelőndő támpontot nyújtottak Hahn-nak arra, hogy a meteorokban található állatfajoknak egész sorozatát állítsa össze. Az egyik alak öt a korallokra emlékezteti, s csinál belőle egy külön korall fajt, a mely ott él, honnan a meteorok hozzánk kerülnek. A másik fajban valamely más állatra

látszanak szerves testeknek? És Hahn ez utóbbiakat csakis alakjuk miatt tartja állati vagy növényi maradványoknak.

Még feltűnőbb lesz az, ha a kvahinyai darabokat kissé nagyobbított alakban állítjuk elő. A 8-ik ábra egy ily darabot mutat. Ez már elvesztette szerves jellegét egészen, s inkább hasonlít valami bazalt oszlophoz.

El is tekinthetünk ezek után attól egészen, hogy legújabbban a nátron és más vegyek jegeztetése által oly alakokat lehetett létre hozni, melyek csodálatosan hasonlítanak állati sejtekhez, petékhez, s más szervi testekhez. Az eddigi tények is elegendők annak megmutatására, hogy pusztán hasonlóság által magunkat nem szabad engednünk félrevezetni. Ez magában nem elegendő a kérdés eldöntéséhez, s Hahn-nak és híveinek más adatokkal kell előállani, ha azt akarják előtűnteteni bizonyítani, hogy a meteorokban vannak állati maradványok. Az eddigi tények ezt még nem bizonyítják be végérvényesen.

A MAGYAR ORVOSOK ÉS TERMÉSZETVIZSGÁLÓK DEBRECZENI NAGYGYŰLÉSE.

Az orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének bezáró ülése aug. 27-én ment végbe a „Bika” dísztermében, nagy közönség előtt. A következő vándorgyűlés 1884-ben lesz a *buszai* fürdőben, de a gyűlés kerületébe bevonják Temesvár városát is. Miskolc és Nagy-Várád városok meghívásán kívül Igó város is intézett meghívót, de már későn.

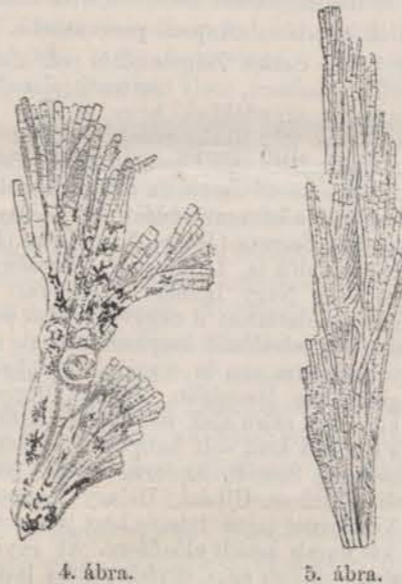
Az idei vándorgyűlés munkásságában örvendetes magvasság jelentkezett. A zajos lakomák, mulatságok, melyek miatt annyi panasz volt már, szerencsésen eltűntek az előtérből, és a társadalmi barátságos érintkezések jellegét megőrizték. A szakosztályokban pedig tevékeny működés uralkodott. Tartalmás és a tudomány népszerűn tárgyaló fejtegetéseket bőven lehetett hallani. Az új alapszabályok is — immár megerősítve — arra szolgálnak, hogy a vándorgyűlések minél jobban gyarapodhassanak a komoly tartalmasságban.

Az egyes szakosztályokban értekezéseket tartottak: az orvos-sebészetben: dr. Kovács József budapesti egyetemi tanár, dr. Dubay budapesti orvos, dr. Báron egyetemi magán tanár, Kun Tamás, végre Chyzer Kornél, ki sok ezer légyázaát mutatott be, melyek emberi gyomorban éltek. — A társadalmi osztályban dr. Montedegó Albert Ferencz a haláloszások és születések statisztikájáról, Szűcs Mihály az elevátorokról, Simonffy Sámuel a debreczeni István-gőzmalomról és a cukorgyárról. — Az orvosi szakosztályban: Tompa Béla a járási orvosok közti viszonyról, továbbá Roth, Hochhalt, Ossikowszky szakértekekről.

Az állandó központi választmány terjedelmes jelentést tett a pénztár, a könyvtár állapotáról és a pályázatokról. A jelentés általános érdekű részei a következők:

A Szurmák-féle pályakérdés díját (a hazánkban honos kelevény és pokolvar okainak tapasztalati adatok nyomán meghatározása) 300 forinttal emelték föl. A Szombathely városa által adományozott 100 aranyos pályadíjra a következőkérdés volt kitűzve: „A malaria betegségek körtani, oktani és gyógytani szempontból, különös tekintettel hazánkra.” A beküldött pályatervek közül legjobbnak találtatott dr. Ehrenreich Lajos sziráki orvosé, ki a mű megírásával megbízott. A hercegi Batthyány által adományozott 100 aranyos pályadíjra „Vas megye természeti viszonyai” megírására a legjobb munkatervet Borbás Vincze adta s azért a mű megírásával megbízott. A választmány oda fog törekedni, hogy ezen pályamunkák a jövő nagygyűlés idejére elkészüljenek. A Poor tanár által kitűzött 100 aranyos pályakérdésre (az orvosi tudomány Magyar-honban fejlődésének története a legrégebbi időtől) a beérkezett pályamű a követelményeknek meg nem felelően, a választmány jutalomra nem ajánlta, ellenben javasolta, hogy a kérdés az adományozó bejegyzésével kevesebb időre, talán csak a századra szóló időre vonatkozzék s ily fogalmazással újból kihirdetessék.

A választmány bemutatta a belügyminisztérium által megerősített alapszabályokat is és a központi választmány újraszervezését, illetve kiegészítését indítványozta. E szerint alapító tagok azok, kik 100 darab aranyat adományoztak: Balassa János, Kovács-Sebestyén Endre, Halász Géza, Poor Imre, hercegi Batthyány Gusztáv, Szombathely városa. Nagyobb összegeket adományoztak: hg. Esterházy Pál a magyar földtani társulatlak — a magyar orvosok és természetvizsgálók egyik nagygyűlése alkalmából — évenként 400 frtot. Flór Ferencz és neje nyugdíjintézetre 1500 forintot. Ezenkint 100—300

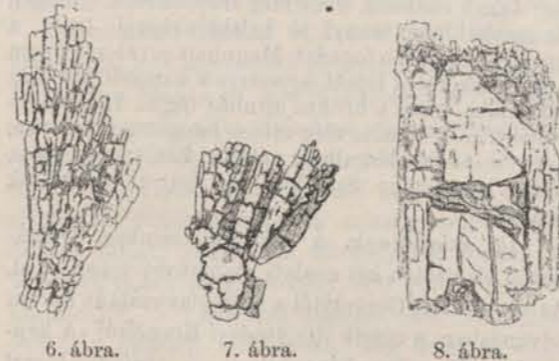

4. ábra.

5. ábra.

ismer, s benépesíti különféle fajokkal a meteorokat, mely fajok egészen hasonlóak a mieinkhez, azok csoportjaiba föl is vehetők, csak hogy sokkal kisebbek.

És ez a theoria valóban igen csinos, igen tetszetős. A meteorok, mint azt a legújabb tudomány tanítja, légkörünkön kívül léteznek, ott bolyongnak fel és alá, s mintegy külön égíteteket képeznek, akár maga a föld, vagy a hold. Milyen érdekes már most tudni, hogy ezek a testeken is ép úgy létezik élet, mint a mi földünkön, csak hogy az élő lények igen aprócskák, mint a hogy maga a világ is igen apró. Azonban az újabb vizsgálat nagyon sokat hozott fel olyat, a mi képes megdönteni ezt az egész theoriát. Hahn a maga következtetéseit pusztán a hasonlóságra alapítja. A khondritok csiszolatai hasonlítanak némely állati alakokhoz, tehát magok is állati maradványok. Ilyen okoskodásnak egészen élét veszi az, hogy mesterséges uton, tisztán ásványi elemekből oly alakokat lehet előállítani, melyek egészen egyezők a khondritokkal. Stanislas Meunier egyes ásványok gőzét forró vascsövekbe vezette, s ott

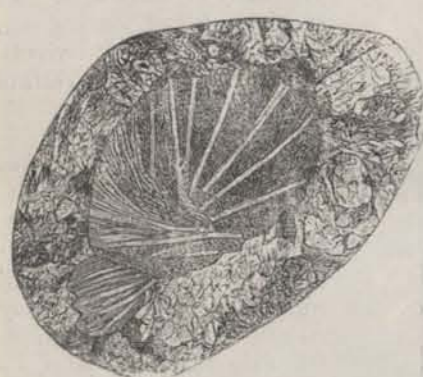

6. ábra.

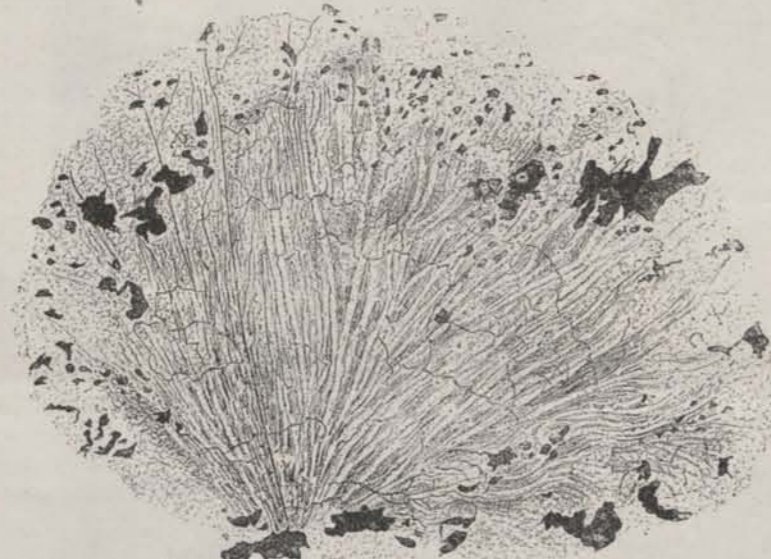
7. ábra.

8. ábra.

hagyta lehűlni, míg az a cső falán dér alakjában le nem rakodott. Ezt mikroszkopikus vizsgálat alá vévén, hasonló alakokat talált, mint Hahn a kvahinyai khondritokban. Sőt az ő általa előállított alakok még jobban hasonlítottak növényekhez, pedig ő maga állította azokat elő. A 4-ik és 5-ik ábra egy-egy Meunier-féle preparátumot állít elő, a 6-ik és 7-ik a kvahinyai csiszolatokat. Nem-e az előbbieket sokkal inkább

1. ábra.

2. ábra.

3. ábra.

rök volt a fölkelés alatt — s vendégét kész volt fegyverrel is megvédeni.

Jellemző typus volt Flourens ezen barátja. Bulgariának hívták; keresztneve volt Leonidas, s e hatalmas név igazán rá illett. Egész lényében volt valami az orszolánból. Szép feje, nyílt homlokával, szelíd kék szemével, s ma, világos hajzatával, nyugodtan, méltóságosan emelkedett izmos vállai, domboru melle fölött; karjai, lábai, magas termete Herkulesre emlékeztettek, s szépen hordták a görögök festői, lobogó öltözetét. Modora egyszerű volt, szíves, élénk, mint egy jóindulatu erőteljes gyermeké. S hogy tört ki belőle a forró égáljak tüze! Egyszer Kanarinnál volt, az agg hősnél, idegenek társaságában. Megpillantja egy állványon Rhigas kis szobrárt, s ennek talapján a híres vértanu legnagyobb farradalmi dalának első verseit. Fel pattan Leonidasunk s ihletől sugárzó arccal, elragadó testmozdulattal, dörgő hangon, elkezd szavalni a lízító igét:

„Esküszünk előtted, egék mindenható ura, esküszünk, hogy szabadok leszünk!...”

Ez alatt sajátosság volt szemlélni ellentétképen Kanaris igénytelen alakját. Karszékben ült, közönséges európai viseletben, lehajtott fővel, mozdulatlan félmosolyal ajkain; talán terhére volt a látogatás, hányszor állotta volt már ki az angol turisták toladó kíváncsiságát! Egyszerűség, sőt mindennapiasság jellemezték alacsony, zömök személyét, rövid, edzett vonásait. Keveset szólott, nem ismervén más nyel-

élethez semmi közük nincs. Az iránt persze elágazók voltak a vélemények már akkor is, hogy honnan kerülnek azok hullának le a kék levegőből, s a hol nem látni semmit, csakis kék levegőt, s a hol létezések, jelenlétük valóságos csodának látszik az első pillanatra.

Már e század elején aláhullott Franciaországban Alaiban a du Gard departementben egy meteor, a melyben közzén-nyomokra véltek találni némelyek. Minthogy azonban a mennyiség igen csekély volt s a vizsgálat, a melynek a ávetették, nem egész pontos, az úgy elhallgattattott. Csak mikor azután Kabán, Debreczen mellett 1857-ben nagyobbak hullottak alá, s a müncheni khemikai laboratórium vizsgálatából kétségen felül lett helyezve, hogy e darabokban szén foglaltatik, akkor kezdetek a tudósok behatóan foglalkozni az ügyvel. Több hasonló példányt fedeztek fel s konstatálták, hogy némely meteorban előfordulnak szén-vegyek.

A szén a földön csak mint a szervi élet maradványa és tartozéka fordul elő. A közzén is ősvilági növényekből származott. A növény- és állatvilágban jelenik meg a föld összes szénkészlete szilárd alakban. El kellett tehát a következtetésben odáig menni, hogy a meteorok is növényi vagy állati maradványok rejtenek magokban, azon szén alakjában, mely bennök foglaltatik. Persze fért ehhez a következtetéshez is némi vajjon? de a természettudósok egy része elfogadta azt való gyanánt.

Ezen eredmények még élénken foglalkoztatták az embereket, midőn a *Zemlénnyegében Khvahinyán* 1866. június 9-kén lehullott

frtig adakoztak: Rózsny I., Batizfalvy S., Sezitovszky János, Kubinyi Ágoston, Pataky D., Szurmák V., Kovács Miklós erdélyi püspök, Hamary D., Mayer István, Korányi Frigyes, Koczianovics József, Buda, Rozsnyó és Dobsina városok.

A választmány az érkező tárgyában indítványozta, hogy ezental csak az elnöki beszédek, jegyzőkönyvek, tudományos estélyeken tartott előadások vétesenek föl, a szaksztályi értekezések pedig csak tömören, összevona közöltessenek. Az ily költségkímélés mellett megtakarított költségeket aztán alkalmilag oly pályanyertes művek kiadása segélyeztetése, melyek megjelenése általános tudomány vagy hazai viszonyaink szempontjából kívánatos. Végül jelenti a választmány, hogy a mult gyűlés határozata értelmében hazánk ásványvizei érdekében ásványvízi bizottság alakított, mely önálló hatáskörrel felruházott s mely működéséről idejében jelentést teend.

A bezáró ülés egész terjedelmében elfogadta e jelentést. Revész Bálint püspök elnökelt ez ülésen is. Miután a jövő gyűlés helyét elhatározták, e nagygyűlés tisztikarát is megalakították. Elnöke lesz: Ormos Zsigmond temesi főispán, alelnök: Hunfalvy János és dr. Chyzer Kornél; titkár dr. Gyulai Miklós. Majd a központi választmányt szervezték újra, 14 fővárosi és 6 vidéki taggal egészítvén ki.

Felolvasást dr. Chyzer Kornél tartott hazánk gyógyvízeiről, ezek értékéről is értékesítéséről.

A tetszéssel fogadott értekezés a mult évről 17 fűrdőből számított föl adatokat, melyek szerint az itt időzött 20,000 vendég közel két millió forintot költött. De ha a külföldi fürdőket nézzük, csak a hasonló rangukat is, azok látogatottsága hasonlíthatatlanul nagyobb. Érdekes volna tudni, mennyi ezek között a magyar, legalább tájékozva lehetnének az iránt, mily óriási összegek vitetnek ki hazánk-ból e révén, a nélkül, hogy az, mit a külföld nekünk e czímen visszajuttat, számba vehető volna!

Revész Bálint püspök mondott azután befejező szép beszédet. Az a körülmény, hogy 40 éves pályáján ez alkalommal volt először e tudós társaság elnöke, úgy tűnt föl előtte, mint a hajnal, s most, midőn ez elválás perce beállott: az alkonyhoz hasonlítja, melyben egymástól ismét — talán örökre — elválnak. Elismeréssel emlékezett meg a nagygyűlés három szakosztályának munkálkodásáról s kiemelte, hogy ezek a megelőző vándorgyűléseknek sokkal sikeresebbek voltak úgy az előadások kitűnő volta, mint a közönség nagy érdeklődése tekintetében. Köszönetet mondott a tisztviselő karnak, köszönetet a tudományok iránt érdeklődő közönségnek, az értekezőknek, főleg pedig a hölgyközönségnek, mely az előadások iránt ritka érdeklődést tanusított.

Még Simonffy Imre buszozói el röviden a város nevében, aztán Montedegó Albert Ferencz mondott köszönetet a város vendégszeretetéért és ezzel a XXII-ik vándorgyűlést véget ért.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A „Budapesti Szemle” szeptemberi kötete már megjelent. Első cikke egy szép irodalmi tanulmány Péterfy Jenőtol, ki érdekesen és alaposan ír Bajza Józsefről, felhasználva tanulmányához Bajza-nak Toldyhoz írt leveleit, melyek most az akadémia kéziratgyűjteményében vannak. A tanulmány Bajza ifju korát festi, irodalmi pályájának első felén kíséri, addig, mikor Bajza a kritikai tollat is fölveszi. A kötetben már előbb megkezdett közlemények folytatásai: „Enea Silvio de Piccolomini, mint humanista”, Pór Antaltól, és „Fraknoi és a közléskölai törvényjavaslat”, melyet — — befejez e számban, igen részletesen és sok érveléssel támadva meg Fraknoi álláspontját. A további közlemények: „Az adóhátrítás elmélete”, Tisza Istvántól, a miniszterelnök fiától, ki e cikkben komoly tanulmányokról tesz bizonyosságot; „Protestantizmus és pánszlávizmus”, napi érdekű kérdés tüzetes fejtegetése, Ballagi Gézátol. A „Közgyásági Szemle” című állandó rovatban Földes Béla a földbírtok-kérdést, a bírtok-eldarabolás ügyével kapcsolatban, külföldi viszonyokra való összehasonlítással fejtegette. Nagy Ernő egy elhunyt jeles francia tudóst, Le Play Frigyes és tanait ismerteti. A szépirodalmat „Hero és Leander”, Schiller költeményének sikerült fordítása képviseli Wargha Gyulától. Végül könyvismertetések következnek. A „Budapesti Szemle” egyes füzetekéin ára 1 frt, előfizetési díja egész évre 12 frt

PEINTURE-BOGAERTS

Csodálatosan keresztülvitt, nem papírra, hanem közvetlenül festővászonra dolgozott másolatok Burgers H. J., Seitz, De Block stb. eredeti festményei után. — Árjegyzék ingyen és bérmentve küld

HENRI BOGAERTS, BOIS-LA-DUC, HOLLAND.

Uj!!! Ausztria-Magyarország koronahercege és koronahercegnéjének arcsképe.

Kopaszság, a haj őszülése és korpaképződés ellen a naponta ékező bizonyítvány és kőszőnő irak tanácsa szerint egy-dóli bizonyítvány szer

TANNIN-OLAJ

Dr. Morastól.

Tisztelt gyógyszerész ur! Szíveskedjék szívesen Dr. Moras Tannin-olaját ből még egy nagy palackát küldeni. E szer hatásos oly kitűnő, hogy a hajam halálra teljesen mecsúszott, a s a régi után-úvós immár látható is.

Bécs, 1880. január 5.

Wagner Vilmos.

Füzet J. gyógyszerész urnak Prágában. Szíveskedjék érem magának Önrelt küldeni, hogy Dr. Moras Tannin-olaját baljainak két év óta tartó hullását teljesen megszüntette. Nemcsak, hogy a szor sejtésig előbbi szép hajamat lement visszanyerni.

Maria bad, 1879. aug. 18-án. Zaremba Mária.

Többször Urak! Harmincegy éves embernek kopasz fejjel nem valami kellemes. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használnám volna, ma így agyagynál volnék. E szer néhány hét alatt csodát tett rajtam, mit mindazok, kik ismernek, bizonyítani. Rendeltetve kérem stb., stb.

Bécs, 1880. jan. 3-án.

Dr. Moras Tannin-olaját

Kapható 2 és 1 frtos palackokban.

Fő letét Magyarországon számára Török J. gyógyszerésztől Budapest, király-utca. Pozsonyban Piatyori Felix gyógyszerész, Temesváron Tarosay József gyógyszerész, Zágrábban Mittelbach Zsigm. gyógyszerész.

Cs. kir. kizáról. szabadalm. cipőgyár.

TOBB KIÁLLÍTÁSON ERDEMERMEL KITŰNTETTE.

TEMESVÁRY MÓR cipőgyára BUDAPESTEN, király-utca 1. sz., b. örcz-féle ház. Nagybán és kúriában.

Hölgyek számára.

Posztó-topánokat orosz lakkbőrből, szegzett dupla talpjal és profinnakival, munkába és eső időre való, ft 4.80-6.20 ft. Topánok muskalkak-bagariából glacié-vagy chagrainszár-tollal, szegzett és sárföldi dupla talpjal ft 4.80 ft. Térdismákát, dupla bagaria bőrből háromszoros csavarral ellátott dupla talpjal, vízmentes ft 8.50 ft. Ugyanaz oroszalkak-bagaria-bőrből ft 12.- vagy valódi muszka bagaria.

Urak számára.

Topánokat, bornyu-vagy bagaria riatókból és sárföldi dupla talpjal igen erős ft 4.-10. Megrendelések postai útánvagy az őszeg beklődése mellett legjobban teljesítenek. — Kimerítő árjegyzék ingyen.

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

10bb év óta hatályos szernek bizonyított széplő, nap-sütés, folt-, bőrhaj és ke-lések ellen. Ez egy igen

Legfinomabb glycerin - szappan glycerin és illatos növényekből, kitűnően tisztít és élénkíti a bőrt, és egy finom piperezappan minden kívánt előnyvel bír. Darabja 35 kr.

BENZOE glycerin - szappan. Ára 35 kr.

Gyökönke szappan (Speik Seife) ára 35 kr.

Párisi hölgypor (legfinomabb poudre de riz) a bőrnek a legyengedebb fehér színt adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. Hölgyeknél, ugy férfiaknál is borotválás után, nagy kedvelésnek örvend. — Egy doboz ára 50 kr., tollal 1 frt.

Kézmosó-por mandulaszappan és sparmecsből készíte, a legártatlanabb arc-és kéz-bőr-tisztító szer. — Egy doboz ára 50 kr.

Amerikai kausuk-lyükszemgyűrűk s essentia. Ára 60 kr.

Rouge végétal pirosító, ára 50 kr. Kapható Magyarországon minden jelentékenyebb gyógy- és illatszertárakban, valamint a gyártónál.

KIELHAUSER H. néli illatszerezés és vegyes (Sporgasse 3.) Grätzban.

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, BUDAPESTEN, VI. ker., király-utca 12. sz. a.

Hamisított párisi hölgypor-tól óvakodni tessek. Csak az tekintendő valódinak, melynek dobozán, valamint használati utasításán a feuti védjegy látható.

Cs. k. kizáról. szab. újonnan javított RUGANYOS SÉRVKÖTŐK.

A legújabb találmány a Bogand amerikai tudóstól újonnan javított ruganyos sérvköttől, ép úgy urak, valamint nők és gyermekek számára; rugóknélkül, tiszta gummiból művészi eszközökkel, s azon célja van, hogy még a legidültbb sérveket is a legrovidebb idő alatt egyforma helyzetbe hozza, és ép úgy nappal a legfárasztóbb munka, vagy sok járkálás mellett, mint szintén éjjel alvásnál is használható, anélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatásúaknál a legkevésbé is akadályozza lenne. Nagy haszonnal jár, ha éjjel és is a testben marad, mitűn ekkor kiválóan jó és kellemes nyomást eszközöl a szenvedő részekre.

Árak: egyszerű 6-7 frt; kettős 10-15 frt; gyermekeknek féléves ósokban. Nagy rakta angol és francia acél sérvköttől, suspensoriumokból, szöv. gummiból, valamint szarvasbőrrel is. A szarvasbőr és gummi suspensoriumoknak az a céljuk, hogy a torzodást megakadályozzák. — Méhfeleskedők, légrák, agyvelők, hólyag-erőszak, övfeleskedők, gummi-harisnya és minden gummi-árú-cikket. — Sérvköttől megjelölendő, ha jobb, vagy ha bal felőlji vagy kettős legyen e, úgy szintén a derék bősége is.

Megrendeléseket útánvagy mellett postafordulattal eszközöl 636

Pollitzer Mór csász. kir. kótelekkészítő, Budapest, Deák-Ferencz utca.

LEGJOBB SZIVARKA-PAPÍR LE HOUBLON

francia gyártmány.

!!! Utánzás ellen tiltakozunk!!!

Ezen szivarkapapír csak akkor valódi, ha minden lap LE HOUBLON bélyeggel és minden Carton az alábbi véd-és ár-jegyvel van ellátva.

Cawley & Henry Sole Fabricants brevetés des Marques: PAPIER ANANAS LE DRAPEAU NATIONAL

Qualité supérieure. Blanc ou Jaune. 422 Armes de charge 7478

FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irod. Intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható

AZ EZER TÓ ORSZÁGA (FINNORSZÁG)

DR. SZINNYEI JÓZSEF. Ára füzve 2 forint 80 krajczár.

TARTALMA: Természet. — Éghajlat. — Népeség. — Történet. — Kormányzat. — Finn elem harca a svédvel. — A finnek Deákja. — Közigazgatás. — Törvénykezés. — Egyházi ügyek. — Köszönet. — Tudós társaságok. — Irodalom. — Időszaki sajtó. — Cenzúra. — Szimfónia. — Képzőművészetek. Zene. — Helingsfors, — Helingsfors élet. — A finn paraszток. — A parasztság életmódja és szokásai. — Földművelés és baromtenyésztés. — Bányászat. Erdőgazdaság, Vadászat. Halászat. — Ipar. — Kereskedelem. — Pénzügy. — A finn-magyar nyelvrokonlág.

MŰSZÓTÁR

összes vasuti szolgálat számára

irta **MAYER J. LAJOS** cs. kir. szabadalm. osztrák államvaspálya-társulat tisztviselője.

I. NÉMET-MAGYAR RÉSZ. Ára füzve 60 kr.
II. MAGYAR-NÉMET RÉSZ. Ára füzve 60 kr.

A két kötet egy vászonkötetbe kötve 2 frt.

Figyelmeztetésül!!

Távol-, rövid- és gyenge-látóknak kizárólag általán készített és egyáltalán elismert szem-üvegek semmiféle s bármilyen módon magat bemutató utazó által el nem árúsítottak. hamisítatlan ezek kizárólag látszerészeti intézetomban Budapest, Váci utca 19. sz. kaphatók. SOLOMONSON N. H. látszerész.

Vadász sport-czikkek.

Jó minőségű belső Lefauchaux vadász-fegyver valdó Ruban-csővel 25, 28, 30 frt. Damasc-csővel 35, 40, 50, 75 frt. Lancaster-fegyver 35, 40, 45 frt. Damasc-csővel 50, 60-90 frt. Uj háromcsövű Lancaster-fegyver egy kőte volt cső egyenként kezelőli nádja és könnyű súlya végett kedvelt, golyóntól 130 frt. Egycsövű Lefauchaux női fegyver 35 frt. Laméti (Repetier) golyós-fegyver nagy vadakra 52 frt. Csősfegyver 6.50, 7.50. Kétfővű kapsulós-fegyver 12.50, 15.-, 18.-, 20.- Minden egyrészt kiváló minőséggel bíveltek. Ha bármikéni fogva nem felelne az megrendelésed, vagy érdekelt megírtam. Bittos Lefauchaux 14 nap alatt kicserélem, vagy érdekelt megírtam. Bittos Lefauchaux 16-os 13-6s 16-os 13-6s

16-os 13-6s 16-os 13-6s
barna 1.80, 1.90. Lancaster barna 1.50, 1.80 109 drb.
söld 1.60, 1.90. Lancaster söld 1.80, 2.10

Nagy vadakra Lefauchaux vagy Lancaster-töltényekbe 5-6s golyó, doboza 70 kr. Lőporátrok biztonságú kettős zárral 1/2-3 kilóra 2.80-7 frt. Töltényfőjtés 30 drb. 35 drb. Fegyverbe mártott fűző 1 frt. Fűzőkészítők 1.80, 2.00. Töltény-becsavaró 3.50-4 frt. Gyutas-bellel 85 kr., 2.40-4. Por-méret 0 kr., csőtisztító vessző szétszerelhető 1.10. Tisztítóeszközök drót, söre, szivacs 15 kr. Fegyverrel 50 kr. Fegyverszáj -80, 1.2. Fegyverszáj 4.50, 8, 10 frt. Kétfővű fegyverrel 18 frt. Vadász-czikkek, szivacs, szivacs és csapir. szőlő 3.50-7 frt, borjúbőrrel 6-12 frt. Nagy vult-zsákkal 7.50, 9, 12, 15. Kötött szők vadakra 3.75. Vadász-díszkák fűzőhöz 1.75, 3.50. Madár-színű 40 kr., 1.50. Töltényök 2, 3.50, 5, 7 frt. Tölténytartó kemény anyagból 30 drb. 35 drb. Töltény 8, 7, 10, 12. Nagy erős töltényesekről zárral 30-900 drb. töltény 8, 12 frt. Kutya-vesztő-szár és léncsek 70 kr., 1.2 frt. Kutya-nyakörv 1.40, 2.50. Kutyaresszír nyakörvvel 1.50, 2 frt. Kutya-ostor 40 kr., 1.50-3.50. Újvárosi agardó-ostor 4, 6, 8 frt. Vadász-kürtök és jelző-sípok 60 kr., 1, 2, 6, 12 frt. Vadászoktatók fűző, fogoly, kékcsap, csabák, nyúl, és szarvas és más vadak elhajtására 60, 80 kr., ft 1, 1.50. Acél rókafogó 2.60. Hajtóvadászathoz erős hangú kelepcelő 1.50. Vadász-czikkek botgyantán használható, 4.20, 6, 7.50, 10 frt. Vadász-garnitúr, lábszárvédő erős vihartlan kelmé és bőrből 4.50-7.50. Vadász-tápisz 1, 1.80. Vadász-láncok 1, 1.50, 2 frt, polnárt 2, 3, 5 frt. Berezsdzár-pínezetök 3, 4, 6, 8 ívegre 7, 9, 10, 12 frt. Új fogósz. Buldog vadász- és 1 frt. Új szétszedhető vadász-kés villával 1 frt. Vadász-török 2.50-4 frt. Szarvas-főjtő nagy kések 18 frt. Miniatúr-puska Flobert-puska nem durranó, lövésnek gyakorlatiához vagy másarkára 7.50, 10, 12, 15, 20 frt. Flobert-pisztoly 4.50, 10, 14 frt. Flobert-töltények 100-a golyós 45 kr., 1.50, sötétes 1.20, 2.20. Vas cselábla kinyitó böhöccsel 3.75, 5.50. mozdíráll 8.50. Légtisztító szőnyeg villával és golyóval 7 frt. Bogardus íveggőmb-dobogó galambölvészet tanításhoz 1 frt. 100 pelyhes töltés íveggőmb 3.50. Buzogány-vadászati biztonságú revolverek 25 tölténnyel 5, 6, 7 frt, díszesebb kiállításban 6, 7, 9, 12, 30 frt. Argy. Bul dog kis formájú, erős lövésű revolver 10, 11, 18 frt. Női kis revolver 8 frt. Revolver-töltények 190-a 1.40-3 frt. Boxer, életemető a mellényezéssel 1 frt. Puskaszár 1/2-es erős nikkél Remontoir vadász-óra 10 frt. Argy. díszes-ór 10-35 frt, argy. békák 2.40-8 frt. Kengyel-szárak 2.75-4.50. Cengyelvasak 1.00-2.30. Heveder 2.25-3 frt. Zsába 1.80-3 frt. Izasztó 2.75-3 frt. Felcsatolható sarkantyú 2 frt. Rhinocerosbőrrel vágott amerikai lovalgóló-vessző 6 kr.-4 frt. Nyerezsarapán 85 kr., löftetőirő kesztyű 90 kr., rugany löblőbél 1 frt. Bittosági határolású olajra és petróleumra 2, 3 frt. Feszélyző böhöccse a böhöccse puhán tartóval 60 kr., 1.50. Erős s más ércemnek isztításához doboz 25, 50 kr. Kocsimóshoz szivacs és szarvas-bőr 1-2 frt. pári crikkek személyes oltalomra kis. Betegek-óra: Alhívás-feszélyző 3, 5 frt. Anyaműft-ó-kendő 1.75-5 frt. Lúgell töltőfej-és oló-párnák 6, 8, 10 frt. Erős gumu esőköpeny kímésvál 10, 12, 20 frt. Anyáknak önmikéző gyermek-tápisz ívege 1.50. Erős gyermek-bőrdő 7.50, 10, 16 frt. Új kocsik, belső gyantás is használható 15 frt. Teljes torná-készlet utasító okoskálval 15 frt. Sínes papír-lapponok kerri úmepéyek kiállításához 30, 30, 40 kr. Kevés erővel kerekhető dohánnyágyó vagy fogas hajó-kerekkel, két késsel 18 frt. Bilitású jafétek makrapipa ezüst kupakkal, szépen szivózik, 8.-Houblon kész cigár (papapipa) nagyedával 3 nagyedában 100-a 35 kr., horáz töltégg 30 kr., szarvas siva csa tornás vadász fapipa 1, 2.00. Automat cigaretta-készítő, egyszerűsített löhény-szelece, a fedél betevése által kész cigarettát nyertünk, 2 frt. Legjobb francia cigaretta-papírok 10, 15 kr. Kanócos tűszárszám 85 kr.

GUMI

ajfétek makrapipa ezüst kupakkal, szépen szivózik, 8.-Houblon kész cigár (papapipa) nagyedával 3 nagyedában 100-a 35 kr., horáz töltégg 30 kr., szarvas siva csa tornás vadász fapipa 1, 2.00. Automat cigaretta-készítő, egyszerűsített löhény-szelece, a fedél betevése által kész cigarettát nyertünk, 2 frt. Legjobb francia cigaretta-papírok 10, 15 kr. Kanócos tűszárszám 85 kr.

→ **Értelmezés utasítások.** Erős kék koferek 3-35 frt. Kék és vörös függeszhető zsekkék 3.60-40 frt. Legkedvezőbbben berendezett uti tolltete-tekercs 6 frt. Zseb-lóvóparak 40 kr.-2 frt. Argy. borítók-kés 2 frt. Új univerzális uti-tökör 2.50-3 frt. Kipróbált ébresztő óra 5.50-10 frt. Időjelző-barát 40 kr. fémdróvél nagyobb 1.50.

Meg nem felelő tárgyakat visszavesz.

próba-megrendelésnél nagy képez árjegyzék mellékel

KERTÉSZ TÓDOR

Budapest, Dorottya-utca 1. szám.

Csak ötven krajczár az ára egy kérészi vagy sorsjegynek.

Ezen sorsjegyek kaphatók minden váltóüzletben, vasuti és gőzhajó-állomások pénztárainál, cs. kir. postahivatalokban és dohánny-tözsdekben, lottogyűjtőkben, és különféle árústóknál az osztrák-magyar monarchia országaiban.

Ezen gazdagon kiállított sorsjátéknak van 1 fonyereménye 50,000 forint készpénz 1 20,000 1 10,000

Bővábbá más nagyobb nyeremény 10,000, 5000, 3000, 1000, 500, 300, 200, 100, 50 és 25 frt értékben. — Összesen 1000 nyeremény 0. ért. frt 213,550 értékben.

Továbbá több igen értékes nyeremény a kiállított által ajándékozott kiállított tárgyakban. 663

→ **Árusítások átvételre végett a pesti magyar keresk. bank váltóüzletéhez Budapest. kell fordulni.**

Egyes sorsjegyek megrendelésénél 15 krajczár postaköltségre mellékelendő.

VASÁRNAPI UJSÁG

Külöldi előzetesekhez a postalg. megfizetésű vitellid is csatolandó.

37-ik szám 1882. BUDAPEST, SEPTEMBER 10. XXIX. évfolyam.

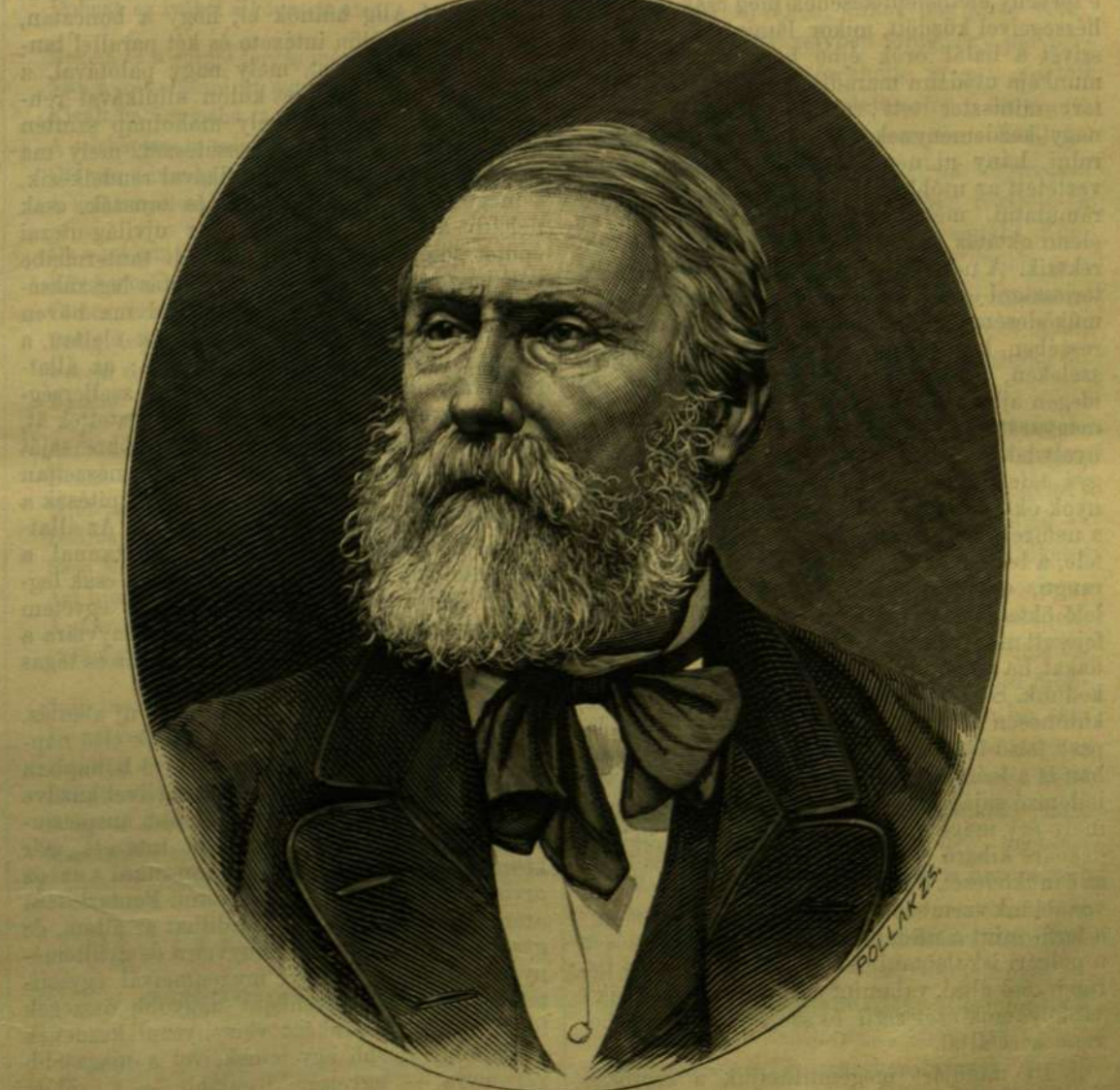
TREFORT ÁGOSTON.

Egy minden alkotmányos államban ritka, nálunk pedig első és eddig egyetlen ünnepély folyt le a mult napokban. Egy miniszter, és pedig éppen a közművelődési ügyek minisztere, megérte azt, hogy tíz éven keresztül szakadatlanul viselhetne nehéz hivatalát. Tiszteletli ünnepélylyel tették emlékeztetéssé e napot, s nekünk, mint szintén a nemzeti közművelődés egyik közegének, illő visszajuttatást vetnünk arra a tevékenységre, melynek a jövendő nemzedék s általa a magyar nemzet sorsára oly elhatározó befolyása lehet. Fölhozzhatják, hogy tíz év alatt a kulturélet terén történetelt volna több is, mint a mennyi történet, történhetett volna sok jobban, mint a mikép történt — de elvitázhatalan tény marad, hogy a magyar nemzet a lefolyt tíz év alatt nevezetes eredményeket bír előmutatni a közművelődés minden terén s hogy ebben a fő érdem közművelődési érdekeink letéményesését, a közoktatásügyi minisztert s az ő buzgó tevékenységét illel meg, melynek szavadatott ismertetését oly egyén tollából van alkalmunk itt közölni, ki azt eleitől figyelemmel kísérve, leginkább lehet abban a helyzetben, hogy arról vázlatosan is teljes képet nyújthasson.

A parlamenti élet hamar elhasználja s elkop-tatja az embereket; kormányok és miniszterek gyorsan változnak, mert a fejedelmek bizalmá-nál a nemzetek bizalma megalkatlanabb; s a felelős miniszter személyében pedig mind a ket-tőnek egyesülni kell.

Tény az, hogy Magyarországon Trefort miniszter az első, a ki tíz évet töltött a (bizony sokszor tövisekkel bélelt) miniszteri bársony-széken s valóban nem azért, mert a dolgokat a magok mentére hagyva semmit sem tett és mozdított volna, hogy minél kevesebb érdeket sértsen, vagy minél kevésbbé hívja ki a kritikát maga ellen. Ellenkezőleg, ha volt valaha tevé-keny miniszter, egészen a nyughatatlanságig, ha volt megzékony s mindent megmozgató em-ber a kormányzat valamely ágában, ezt — barátai s ellenségei egyaránt elismerik — Trefort miniszterről igazán el lehet mondani.

Közoktatásunk s általában közművelődésünk terén oly nagy volt a hátramaradás és pangás s az a nagy szellem, a ki 1867-ben ez ügyek élére állított, oly váratlanul hamar és idő előtt fejezte be fényes pályáját, hogy azon rövid ideit átmenet után, a meddig e tárczát a később más térre átvitt Pauler miniszter tar-

Ellinger fényképe után. TREFORT ÁGOSTON.